

EMLÉKEZZÜNK!
1945. január 18-án szabadította fel
a Vörös Hadsereg a pesti gettót
70.

„Ilyen még nem volt” történet a Síp utcában

Így kezdődött

Kommuniké

Kiáltottunk, és hangunkat nem nyelte el a sivatag. Nem használtuk a közmédia felületeit, csak a zsidó közösségeket szólítottuk meg. Nyíregyházától Szombathelyig, Szegedtől Kaposvárig, Budapesttől Párizsig álltak zsidó emberek kiáltványunk állásfoglalása mellé nevével, foglalkozásukkal, emlékekkel.

mely mögé elbújhatna, nincs olyan írás, mely véleményünket elgyengítené. A Budapesti Zsidó Hitközség van értünk, nem mi Önért. Amennyiben Ön marad, a Hitközség szervezetét tesszük jelentéktelenné. Aláírásaink nem egy folyamat végét, hanem szándékunk kezdetét jelenti: közösséggé válni az Ön vezetése nélkül.

Felszólítunk továbbá minden küldöttet, aki a BZSH közgyűlésében

nácsozása nélkül hozott döntéseket a BZSH egész működését befolyásoló gazdasági ügyletekben.

3. Nyilatkozataival olyan szellemiséget és erkölcsiséget képvisel, mellyel a BZSH alá tartozó hitközségek tagjainak többsége nem tud azonosulni, több százan nyilvános kiáltványban követelik lemondását.

4. Sajtóban megjelentetett nyilatkozataival a Mazsihisz és a Rabbitestület jó hírnevét sértette.

5. Magatartásával akadályozta, hogy a Mazsihisz és a BZSH között együttműködő kapcsolat alakuljon ki.

A visszahívást alkalmatlanság miatt javasoljuk.

Az Alapszabály szerint kérjük, hogy a rendkívüli közgyűlést tizenöt napon belül összehívni szíveskedjen, úgy, hogy legkésőbb január 8-ig a rendkívüli közgyűlés megtartásra kerüljön.

Az indítvány megfelel az Alapszabály 23. § b) pontjában rögzített formai követelménynek, aminek az a következménye, hogy ezzel a tárgysorozattal – azaz az ügyvezető igazgató visszahívása napirendi ponttal – már össze kellett volna hívni hivatalosan egy rendkívüli közgyűlést.

„Ezen kívüli rendkívüli közgyűlést kell tartani:

b) ha ezt legalább 20 képviselő-testületi tag írásban kéri a Hitközség vezetőitől, a tárgysorozat megjelölésével. Ebben az esetben a Hitközség elnöke, a vezető elöljáró vagy az ügyvezető igazgató köteles 15 napon belül összehívni a rendkívüli közgyűlést.”

Természetesen jól tudom, hogy az Alapszabály ezen pontja kapcsán heves értelmezési viták folynak, melynek lényege, hogy 15 napon belül össze kell hívni a közgyűlést, de az nincs meghatározva, hogy mennyi időn belül kell megtartani. Az viszont vitán felül áll, hogy egy ilyen beadvány esetén rendkívüli közgyűlés rendes közgyűléssel nem köthető össze, mi több, más napirendi pont, mint amit az beadvány szövege rögzít, nem lehet. Tekintettel arra, hogy más napirendi ponttal nem lehet összevonni, ésszerűtlen a rendkívüli közgyűlés egybehívásának halogatása. A mérlegelési és egybehívási idő Magyarországon a hatósági ügymenetekben legfeljebb 30 nap lehet. Ez a szabályrendszer az Alapszabály 80. §-a szerint a Hitközség működését is köti. Azt pedig csak emlékeztetőül idézném fel, hogy 2014. október 29-én egy rekordgyorsasággal egybehívott rendkívüli közgyűlésen vettünk részt, melynek összehívása mögött csak az ügyvezető igazgató szándéka állt, s melynek formai követelményein a rendkívüliségre hivatkozva nagyvonalúan átsiklott.

Tisztelt Ügyvezető Igazgató Úr!

Ezúton szeretném felszólítani Önt, hogy legkésőbb 2015. január 15-ig a rendkívüli közgyűlést a beadvány által rögzített napirendi ponttal összehívni szíveskedjen. Amennyiben ezt nem teszi meg, akkor élni fogok a 24. § (1) pontjának lehetőségével:

„A közgyűlést a Hitközség elnöke vagy az ügyvezető igazgató hívja egybe, akadályoztatásuk esetén a vezető elöljáró vagy bármelyik elöljárósági tag.”

Ez azt jelenti, hogy mivel nem tett eleget a BZSH Választási Szabályzatának 32. § (2) pontjában foglaltaknak („Az elnök és az ügyvezető igazgató tisztségének megüresedéséről számított 60 napon belül össze kell hívni a Hitközség rendkívüli közgyűlését, a megüresedett tisztség betöltése céljából.”), ezért jelenleg nincsen a Hitközségnek elnöke, a vezető elöljáró lemondott, tehát Ön mindenképpen akadályoztatva van a Hitközség demokratikus és szabályszerű működte-

ből.”), ezért jelenleg nincsen a Hitközségnek elnöke, a vezető elöljáró lemondott, tehát Ön mindenképpen akadályoztatva van a Hitközség demokratikus és szabályszerű működte-

Frölich Róbert főrabbi

tésében. A 24. § fent idézett pontja alapján pedig bármelyik elöljáró jogosult a közgyűlés egybehívására.

Ön előtt most három választási lehetőség áll:

1. Tiszteletben tartja a választott képviselő-testületi tagok több mint egyharmadának szabályszerű indítványát, és legkésőbb 2015. január 15-re egybehívja a rendkívüli közgyűlést, melyet 2015. január 5-ig meg is hirdet.

2. Belátva alkalmatlanságát, lemond a BZSH ügyvezető igazgatói posztjáról.

3. Egy elöljárót felkérünk, hogy hívja össze a rendkívüli közgyűlést.

Amennyiben az utolsó opció teljesül, akkor tudnia kell, hogy arra a közgyűlésre informálisan meghívót fogok küldeni mindazoknak, akik aláírásukkal megerősítették a Zuglói Körzet Elég volt! kiáltványát, továbbá a magyar sajtó minden jelentős fórumának. Ha érdemi érvei vannak alkalmassága mellett, akkor azoknak ezt a nyilvánosságot is ki kell állniuk.

Büntetőjogi és közgyűlés előtt való számon kérhetőségem teljes felelősségével kijelentem, hogy leveletem nem hatalmi törekvés, nem mások elvárásainak való megfelelés íratva meg velem. Én egyszerűen csak nem kívánok tisztességtelen játék néma bábja lenni.

Kiss Henriett

Közlemény a Dohány utcai zsinagóga beléptetési rendszerével kapcsolatban

Schwezoff Dávidnak, a BZSH ügyvezető igazgatójának közleménye a Dohány utcai zsinagóga beléptetési rendszerével kapcsolatban:

„Mély megdöbbenéssel fogadtuk, hogy a Dohány utcai beléptetési rendszerrel kapcsolatosan többen is érintettek lehetnek a tisztességtelen pályázatában.

A meghirdetett tiszta és átlátható gazdálkodás kívánalmaival összeegyeztethetetlen, ha egyesek a befolyásukat üzleti vállalkozások tisztességtelen előnyserzése érdekében használják fel.

A mai napon felmondtam dr. Frölich Róbert főrabbi és Frölich Katalin jogviszonyát.

Schwezoff Dávid BZSH ügyvezető igazgató”

Frölich Róbertet megerősítették főrabbi tisztségében

Alulírott dr. Frölich Róbert, a Dohány utcai zsinagóga főrabbi (vallási vezetője) és Frölich Katalin rebbecen (rabbi feleség) az alábbi nyilatkozatot tesszük:

A Magyar Nemzetben a Dohány utcai zsinagóga beléptetése ügyében

(Folytatás a 7. oldalon)

Így végződik (?)

MEGHÍVÓ

a Budapesti Zsidó Hitközség rendkívüli közgyűlésére, melyet

2015. január 15. (csütörtök) 17.00 órára hívok össze

A közgyűlés helyszíne: Budapest VII., Síp utca 12. II. emelet Díszterem Határozatképtelenség esetére kitűzött időpont: **2015. január 22., 17.00 óra**

Napirend:

1. Nyitóima
2. A közgyűlés jegyzőkönyvének vezetésére és hitelesítésére felkért személyek nyílt szavazással történő elfogadása
3. Napirend elfogadása
4. Huszonöt képviselő-testületi tag indítványának tárgyalása az ügyvezető igazgató visszahívása tárgyában és személyi kérdésben titkos szavazás;
5. A szavazás eredményétől függően „megbízott ügyvezető igazgató kinevezése”
6. Az ügyvezető igazgató kötelezése a hiányzó vezető tisztségviselőknél a ciklus hátralévő idejére történő megválasztásának kiírására;
7. Egyebek
8. Záróima

A rendkívüli közgyűlés és a tárgysorozat alapja a Budapesti Zsidó Hitközség Alapszabályának 23. § (b) pontja és a 24. § (1) és (2) bekezdése, valamint a 45 §-a.

A napirend rendkívüli fontosságára tekintettel a közgyűlésen való részvétel feltétlenül szükséges a Hitközségünk működőképességének biztosítása érdekében.

Budapest, 2015. január 5.

Hittestvéri üdvözléssel:
dr. Kardi Judit BZSH elöljáró

Emlékekkel, melyek arra köteleznek mindannyiunkat, hogy a zsidó közösséget egységgé formáljuk. Olyan vezetőket és képviselőket szeretnénk, akik ennek az összefogásnak hiteles, értő és felelősségteljes megjelenítői.

Schwezoff Dávid ez idáig nem mondott le. Az Elég Volt! szövegét „hangulateltöltő nyílt levélnek” minősítette november 21-én kelt körlevelében.

Tisztelt Ügyvezető Igazgató Úr!

A hangulatot nem a kiáltványunk, hanem az Ön öt hónapos tevékenysége és nyilatkozatai teremtették meg. Körzetünkhöz a megszólítottak nem pusztán az aláírásukat, hanem elkészített és felhaborodott véleményeiket is megküldték. Távozását kéri holokausztúlélők; szülei, nagyszülei sorsa árnyékában Ön miatt szégyent érző gyermekek és unokák; és mindazok, akik az Ön összefogást és békét hirdető üres szavai nyomán csak a negatív reakciókat élvezik pedig környezetükben. Közgazdászok, mérnökök, ügyvédek, írók, filmesek, tanárok, képzőművészek tartják alkalmatlannak, hitközségek elnökei pedig hiteltelen vezetőnek. Önt a legutóbbi közgyűlésen 31-en erősítették meg, jelenleg 200-nál is többen követelik távozását.

A kiáltvány alapján alakult Facebook-oldalnak pedig több mint 280 tagja van. Nincs Alapszabály,

szavazattal rendelkezik, hogy olvassa végig az aláírók névsorát, és úgy határozza meg, kiknek az érdekeit képviseli, kiknek a nevében hoz döntést. A rabbik testületének is meg kell vonnia a bizalmat az Ügyvezetőtől, mert csak így fejeződhet ki az a közösségünk előtt, hogy nem egy autoriter vezetőt segítenek, hanem egy olyan új vezetőt támogatnának, aki egy demokratikus intézményrendszer keretein belül tevékenykedik, és a közösség érdekeire feltétlen szolgálatként tekint. Nemcsak szavaiban, de tetteiben is.

Ne húzzunk határt vidék és Budapest között, mert a budapesti képviselők döntései vidéki tagjaink életére is hatással vannak. Egy helyen kell állnunk, és nem Schwezoff Dávid mögött!

A Budapesti Zsidó Hitközség Zuglói Körzete nevében köszönjük mindenkinek a támogatását!

Aki csatlakozni szeretne az aláírókhoz, szándékát juttassa el a bzhsh.zuglo@gmail.com e-mail címre:

- A zuglói közösség nevében:
1. dr. Donáth Judit, egyetemi adjunktus
 2. Gerő Péter, filmrendező
 3. dr. Lebovits Imre, egyetemi docens
 4. dr. Kálmán Éva, tudományos főmunkatárs
 5. Kiss Henriett, magyartanár
 6. Kósa György, zeneterapeuta + 220 egyetértő személy neve

26. § és a 44. § (7) pontjaira, valamint a Választási Szabályzat 17. §-ára, alulírottak rendkívüli közgyűlés tizenöt napon belüli összehívását kezdeményezzük, melynek egyetlen napirendi pontjaként a BZSH ügyvezető igazgatójának azonnali visszahívásának tárgyalását kérjük.

A visszahívás indokai:

1. Az ügyvezető igazgató nem írt ki azonnal közgyűlést az elnök személyének megválasztása céljából, mely munkavégzését jelenleg Alapszabály-ellenessé teszi, ugyanis a vezetőség két tagjának lemondásával a vezetőség csak formailag határozatképes – egy tagjuk betegség miatt már hosszú hónapok óta nem tud részt venni a munkában. Gyakorlatilag az ügyvezető munkája és a BZSH működése felett nincs felügyelet.

2. A Számvevő és Számvizsgáló Bizottság határozata és előzetes ta-

Így folytatódott

A BZSH ügyvezető igazgatójának azonnali visszahívását kéri

Az alábbiakban a Budapesti Zsidó Hitközség (BZSH) választási bizottsága tagjának indítványát olvashatják, amelyben a hatályos jogszabályra hivatkozva, huszonöt képviselő aláírásával hitelesítve, az ügyvezető igazgató azonnali visszahívásának tárgyalását kéri.

Tisztelt Képviselő-testületi Tagok, Tisztelt Ügyvezető Igazgató Úr! 2014. december 16-án 25 képviselő aláírásával hitelesítve az alábbi indítványt nyújtotta be:

Tisztelt BZSH Vezetőség!

Hivatkozással a Budapesti Zsidó Hitközség Alapszabályának 23. § b),

Jeruzsálemben temetik el a párizsi kóser üzletben megölt zsidó áldozatokat

Jeruzsálemben, az Olajfák-hegyén lévő ősi zsidótemetőben helyezték örök nyugalomra a párizsi kóser élelmiszerüzlet túszerájában meggyilkolt négy zsidó áldozatot – közölte a Ynet, a Jediót Ahronót című újság honlapja.

A hírt Robert Ejnes, a halottak Iz-

raelbe szállítást intéző szervezetnek, a francia zsidók ernyőszervezetének (Conseil Représentatif des Institutions juives de France, CRIF) az igazgatója közölte a lappal.

A párizsi áldozatok erős kapcsolatot ápoltak életükben a zsidó állammal, az egy éve a kóser boltban

dolgozó húszéves Yohan Cohen számos alkalommal járt Izraelben, legutóbb egy hónappal ezelőtt, amikor nagyapját temették.

Boltbeli munkája mellett közgazdaságtant tanult, és később egy bankban szeretett volna elhelyezkedni. A rendőrség közlése szerint amikor a terrorista azzal fenyegetőzött, hogy megöli a szintén túsul ejtett hároméves kislányt, akkor megszerezte a támadó fegyverét, de nem sikerült használnia, és a merénylő fejbe lőtte.

A negyvenöt éves Philippe Braham négy gyermek édesapja, akinek első házasságából származó tizenéves fia szeptember óta édesanyjával Izraelben él. Eredetileg informatikus volt, de az utóbbi időben biztosítási ügynökként dolgozott a bolt közelében.

Braham testvére egy párizsi előváros rabbija. Ismerősei szerint évek óta tervezte, hogy Izraelbe vándorol családjával, szüleit is ott temette el, édesanyját néhány hónappal ezelőtt.

Yoav Hattab huszonegy éves volt, egyedül élt diákként Párizsban. Édesapja, Benjámin Hattab rabbi, Tunéziában iskolaigazgató, az ottani zsidó közösség egyik vezetője.

A merénylet előtt röviddel tért vissza Izraelből, ahol egy, az országot zsidó fiataloknak bemutatató körutazáson vett részt.

A negyedik áldozat, a hatvannégy éves Francois-Michel Saada is Tunéziában, a fővárosban, Tunisban született, nyugdíjasként dolgozott. Mindkét gyermeke Izraelben él, akik a többi áldozat családjához hasonlóan azt kérték, hogy őt is ott temessék el.

MTI

Zsidókat mentett a párizsi terror muzulmán hőse

Hősként ünneplik Franciaországban Lassana Bathilyt. A Maliból származó 24 éves muzulmán fiatalember az élete kockázatásával mentett meg zsidó vásárlókat a párizsi kóser szupermarketre támadó terroristától, Amedy Coulibalytól. Egy csónakban evezünk – mondta.

„Amikor rohanva megérkeztek, kinyitottam a hűtőház ajtaját, és bekísértem őket. Lepakcsoltam a vilányt, a hűtést pedig ki. Szóltam, hogy zárják magukra az ajtót, és maradjanak csendben” – idézte a Guardian a párizsi túszerájó akció hőjét, aki lélekjelentével több ember életét is megmentette, amikor a háromnapos terrorista ámokfutás egyik merénylője, Amedy Coulibaly behatolt a kóser szupermarketbe. Azok között, akiket elbújtatott, egy csecsemő is volt.

A muzulmán Bathily árufeltöltőként dolgozik a kóser szupermarketben, a Hyper Cacher-ban. Azután, hogy a hűtőházba kísért a Coulibaly elől menekülő vásárlókat, egy teherlifttel ki is jutott az üzletből. Amikor megpillantották, a rendőrök először a földre kényszerítették, és bilincsből tartották másfél órán át, mert azt hitték, hogy ő is túszerájó, Coulibaly bűntársa. Kiderült, hogy nem az. A kommandósok pedig az általa a szupermarketről adott helyszínrajz és a túszerájó, illetve Coulibaly elhelyezkedéséről adott információk tudatában indították el a rohamot.

A muzulmánként zsidókat mentő Bathily híre most futótűzként terjed a közösségi hálón, nem melleleg esélyt sem adva a satirikus hetilap, a Charlie Hebdo elleni támadással kezdődött terrort követő iszlámofób kiszólásoknak. „Testvérek vagyunk. Nem az a kérdés, hogy ki zsidó, ki keresztény és ki muzulmán. Egy csónakban evezünk, és együtt kell kivergődnünk ebből a válságból” – mondta később Bathily a BFM-TV-nek adott interjújában.

NOL

Jó reggelt, Európa!

Ébredj, Európa! címmel a brüsszeli Zsidó Múzeumban történt mélysárlással kapcsolatos írásomat a következőkkel zártam: „Ébredj, Európa! Az igazi sátán köztetek él! A bumeráng visszaüt, és nem Izrael kaszálja el!!!”

A fent említett mélysárlás óta eltelt pár hónap is bővelkedett muzulmánok által elkövetett terrorcselekményekben. Az Izraelen belüli esetekre a Nyugat könnyen legyint, hisz meggyőződésük, hogy annak oka van, tudják is, hogy mi...

És ezt a meggyőződésüket még akkor sem revidéálják, amikor naponta szembeülnék az Iszlám Dzsihad, a Boko Haram, az ISIS, az al-Shabab és az al-Kaida (hogy csak a legismertebbeket említsen) keresztények ellen elkövetett rémtetteivel. Európára jelen pillanatban ez az iszlám szélsőségeség jelent veszélyt, amire legyinthetnek, mondván, hogy amit főztek, egyik is meg. Viszont ha ezt mondanám, semmivel sem lennék különb azoknál, akik a közel-keleti konfliktus okát a zsidókban/Izraelben látják.

Nem, egy szóval sem mondom, hogy nálam a bölcsék köve, a véleményem viszont olyan ember véleménye, aki évtizedekben mérhetően él testközelben terroristákkal, és egy olyan ország állampolgárának véleménye, mely ország megalakulása pillanatától a terror árnyékában él, és azóta küzd ellene – gyakorlatilag egyedül.

Valahányszor Izrael megszólal, akár úgy, hogy figyelmezteti a világot a veszélyre, akár úgy, hogy elvi támogatást kér a terrorizmus felszámolásához, a legalpárabb kritikának teszi ki magát. Európa nem érti, vagy inkább nem akarja érteni, hogy az izraeli-„palesztin” konfliktus messze nem a területről szól. Európa nem érti, vagy inkább nem akarja érteni, hogy az vallásáború és az iszlám világalpárabb törekvésének megnyilvánulása, amelyben Izrael nem a végcél, csak egy közbeeső állomás.

A világnak kevés olyan helye van, ahol ne foglalkoznának a párizsi merényletekkel. A politikusok hivatalból, az újságírók a kollégák iránti együttérzéstől vezérelve, a fapados bloggerek és a mindent tudó és mindent jobban tudó „megmondóemberek” fejtik ki véleményüket pro és kontra. És döbbenet! Van, aki úgy gondolja, hogy az áldozatok maguknak keresték a bajt azzal, hogy a muzulmán vallást tűzték tollhegyre. (Jelzem, hogy a keresztény és a zsidó vallás is a célkeresztben volt, a gyilkosok mégsem ennek a két vallásnak a követői közül kerültek ki.)

Aki azt állítja, hogy nem kellett volna az oroszán bajszát ráncigálni, az nincs tisztában a szólásszabadság jelentésével, és különösen nem az ateista francia állam törvénybe is foglalt politikai-társadalmi normáival. És főleg nincs tisztában a Korán és az iszlám történelmével. Ez utóbbiak tanulmányozását tisztelettel ajánlom a „megmondóembereknek”.

Mohamednek – mint Allah egyetlen profétájának – a tisztelete az iszlám vallás alapköve. A muzulmánok abszolút hite Allahban a halálhoz való viszonyukból is látható. A Korán írja: „Ne gondoljátok mint halottakra azokra, akik Allahért haltak. Ők Allah mellett élnek, jólben...”

A szegénységben élő muzulmán tömegek ellenségnek látják az őket körülvevő és szokásaiban, normáiban idegen nyugati világot, ezért kiváló alanyai a szélsőséges muzulmán propagandának. Ők a célközönsége a fundamentalista iszlámnak. Ebből a közegekből toborozza az ISIS, az al-Kaida és a többi iszlámista szervezet önkénteseit, és innen kerültek ki a franciaországi merénylők is.

A muzulmán környezet viszonyát az ilyen és ehhez hasonló esetekhez jól mutatja a török külügyminiszter véleménye: „...mi történt, az az európai faj- és idegengyűlölet következménye.”

Most Európa áll, és rémülten hallgat. Illetve dehogyan hallgat! Intézkedéseket hoz – a muzulmánok érzékenységének védelmében.

Európa fél! És erre megvan minden oka! Félelme abból ered, hogy már kezdi felismerni a bajt, de még nem találja a megoldást, amellyel presztízsvesztés nélkül orvosolhatná azt. Ha most elkezd mecseteket rombolni (ezt Izrael soha nem tette), vagy fittyet hány az „arányosság elvének”, melyet háborús helyzetben Izraelről minduntalan számon kér, akkor be kell ismernie, hogy nem Izrael a nyugati kultúra ellensége.

Európa ezt nem fogja megtenni, hiszen ez szöges ellentétben áll az eddigi koncepciózus antiszemitizmussal/Izrael-ellenes politikájával. Inkább még most is, ennyihalálalozással jár – incidens után is, inkább behődöl a kisebbségnek, ahonnan már csak idő kérdése, hogy az egyik francia parlamenti képviselő jóslata valóssággá váljon: „ezek az örültek el akarják pusztítani a gyökereinket...”

Mindezt W. Churchill a maga idejében a következőképpen fogalmazta meg: „A békéltető abban a reményben eteti a krokodilt, hogy őt eszi meg utoljára.”

Lehárblog

Én is Miriam vagyok

A képen látható kislány Miriam Monsenago. Egyike azoknak a gyerekeknek, akiket egy toulouse-i zsi-

lehetett a Szent Szólásszabadság, a Nyugati Civilizáció védelmezője hét éves kislányként.

dó iskolában mélysárláltak le a nem is olyan régmúltban a nyugati érzéketlenség áldozatai, a civilizációs párbeszéd hiányolói, a Nyugat alávetettjei, az illetlen karikatúrák elszennvedői. Róla valahogy kevesebb profil és borítókép született, hiszen ő nem

Ha már itt tartunk, talán a média érzékenysége is roppant mód szelektív. De legalább nem született róla publicisztika, hogy elkérülhetett volna a támadást, ha nem születik zsidónak...

Tutiblog

Netanjahu: a francia zsidóknak Izrael a hazájuk

A francia zsidó közösség megemlékezett a párizsi vérengzés zsidó áldozatairól, miközben sokan foglalkoztak azzal a kérdéssel is, hogy milyen jövő vár rájuk Franciaországban.

Roger Cukierman, a közösség vezetője arra kérte a francia zsidókat, hogy maradjanak az országban, és ne csatlakozzanak az Izraelbe irányuló ki-

vándorlási hullámhoz. „Nagyon fontos, hogy maradjon zsidó közösség Franciaországban” – hangsúlyozta. „Szabadon fogjuk élni zsidó életünket, bármit is akarnak ránk kényszeríteni az ellenségeink” – jelentette ki az AP amerikai hírügynökségnek adott interjújában.

A közösség virrasztást tart a vérengzés négy zsidó áldozatának emlékére:

egy iszlámista terrorista berontott egy kelet-párizsi kóser élelmiszerboltba, ahol a bennlévők közül több embert megölt, másokat túsul ejtett. Végül a kommandósok lötték le. Franciaországban él a legnagyobb nyugat-európai zsidó és muzulmán közösség.

Benjámin Netanjahu izraeli miniszterelnök egy televíziós beszédben azt hangoztatta, hogy a franciaországi zsidók hazája Izrael. „Azt mondom Franciaország minden zsidójának, Nyugat-Európa összes zsidójának, hogy Izrael nem egyszerűen az a hely, ahová imádkozni járnak, Izrael Állam a hazájuk” – jelentette ki.

Izrael 1948-as megalapítása óta a tavalyi évben vált először Franciaország az alja fő kiindulópontjává 6600 emberrel, szemben az előző évi 3400-zal. A francia zsidó közösség létszámát 5-600 ezerre becsülik. Ez a harmadik legnagyobb a világon az Egyesült Államok és Izrael után. Az Izraelbe költözők legfontosabb indítéka vallási jellegű, de egyre többen vannak, akik a bizonytalanság miatt távoznak.

MTI

100 ÉV

SZERETETKÓRHÁZ

Szeretkórház. A szavaknak fontos jelentésük van. Tudjuk, talmudtudósok sokszor egy-egy kifejezésen évszázadokon át tartó vitákat folytattak. Magyarították, hogy egy-egy héber szó képzésekor a nem jelzett magánhangzók felcserélésével milyen különböző értelmet nyerhetnek a szavak, s gyakran ezekkel az értelmezésekkel találták meg, milyen új kontextusba lehet helyezni valamely tórai mondatot. A gyermekeknek a szavakhoz való viszonya azonban még sokkal közvetlenebb. Nekem meghatározó élményem volt például az anyai rokonságunkhoz tartozó, később a holokausztban elpusztított Pick Ignác bácsi emlegetése. A rokont „szegény Náci bácsiként” emlegette a család, mert Ignácnak mindig a becenevét használták. S én gyermekként éveken át valójában nem tudtam megfajteni, hogyan kerülhetett a mi jó zsidó családkba egy igazi „náci”, és ez olyan traumatikus élmény volt számomra, hogy még megkérdezni sem volt bátorságom évekig. Aztán gyermekkoromban sokszor hallottam azt a szót nagyapámtól és szüleimtől: Szeretkórház. S mint minden gyermek, sajátos kontextusban értelmeztem a szavakat, s a „megyek a Szeretkórházba” kifejezés számomra sokáig a szeretett kórházat jelentette. Két tével. S nem értettem, hogyan lehet egy minden gyermek számára félelmetes, idegen és ismeretlen intézmény, ahová betegen kell bemenni vagy viszik az embert, ahol orvosok bántják, szurkálják vagy éppen kaszabolják, hogyan lehet ez az intézmény szeretett.

A holokauszt előtt Budapesten négy zsidókórház volt, a legnagyobb az 1896-ban épült Szabolcs utcai, melyet 1948-ban államosítottak. A Chevra Chadisa menedékháza a Szeretkórház melléképületeként jött létre 1914-ben. A menedékházi részt nem államosították, a vallási tevékenység folytatására és a kórszágra való hivatkozással meghagyták azt a zsidó közösségnek. Itt működik azóta is a Szeretkórház, mely ma Közép-Európa egyetlen zsidókórháza.

Chanukka 8 napos ünnepének második felében járunk. Mindenhol megcsillannak a gyertyák fényei, van, aki a zsinagógában, van, aki otthon, meghitt családi légkörben, s van, aki hangosan, a Nyugati téren emlékezik és hirdeti a csodát. Mert időszámításunk előtt mintegy másfél évszázaddal Jeruzsálemben csoda történt. A mesét mindenki tudja: a csoda a lélek, a hit, a meggyőződés erejének csodája volt.

S ha visszatérünk az Amerikai úti intézményünkhöz, akkor észre kell vennünk azokat a csodákat, melyekkel az intézményen belül találkozhatunk.

Mert én jártam ebben az intézményben a rendszerváltás előtt is. Akkori vezetőinek küzdelmei ellenére egy fiatal embernek egy ilyen látogatás valójában infernói volt. Sokágyas elhelyezés, kilátástalanság, és nem kórházi illat, hanem emberi bűz uralta akkor a helyiségeket. Orvosi felszerelés alig akadt a kórházban, valójában mindent a hiány és a nélkülözés jellemezte. Egyszerű egy dolog nem volt infrastruktúrafüggő: az ápolási gondoskodás – és maga a szeretet.

Az épület valójában menedékház. Ami annyit is jelent, hogy kórházi funkcióra alig alkalmas. De a csoda, a mindennapok csodája itt is megtörtént. A rendszerváltást követően, 1994-ben egy új, 80 ágyas részleggel, majd 2005-ben egy korszerű, 58 ágyas belgyógyászati résszel bővült a Szeretkórház, és így mára a korábbi körülményeket feledtetően egy korszerű, 320 ágyas egészségügyi

Itt volt a vacsora

intézménnyel büszkélkedhetünk. Nem átlagos kórházról beszélünk. Különösen a holokauszt túlélőkre való tekintettel kórházunkban a geriatra, a belgyógyászat egy speciális ágazata, rendkívül fejlett. Ilyen beteganyaggal, ennyi lelki és fiziológiai sérüléssel csak a legnagyobb odaadással lehet megküzdni. Naponta csodákat kell tenni: én emlékszem nagyapámra, ő velünk élt húszéves koromig, s az utolsó időkben szinte minden reggel valahogyan életet kellett lehelni belé. Hol egy bögre forró teával, hol egy kupica pálinkával, hol csak jó szóval, biztatással. Elfáradt emberek, akik a reggeli ébredésükkor még nem döntötték el, hogy érdemes lesz-e nekik felkelni. Nekik hitet kell adni, ráadásul kórházi körülmények között. Hitet kell adni nekik, hogy az élet még számukra is fog szépet nyújtani. Lehet, hogy látogatók érkezésével, de lehet, hogy az udvar platánfáján egy cinke látványával és énekével. Talán ez a legnehezebb feladat a főigazgatónak, az orvosnak, a nővérnek és a személyzetnek egyaránt. De a csoda naponta megtörténik. Ennek is köszönhetően száz év feletti ápolottakat mehettünk nemrég felköszönteni Izrael Államának nagykövetével. Mikor is születtek ők? Az első világháború alatt, ahogyan tanultuk, még a nagy októberi szocialista forradalmat megelőzően. S min mentek keresztül? Erről próbál az ország több-kevesebb sikerrel a holokauszt 70. évfordulóján megemlékezni.

A csodának nem csak megtörténnie kell, azt észre is kell venni. A Szeretkórháznak történő adományozások, a sikeres, közösségépítő fundraising estek szerint a zsidók észlelik ezeket az apró csodákat. Kötelességünk ezért megköszönni mindennapos csodatevőinknek az áldozatos munkát – akkor is, ha ebbe a munkába esetenként vélt vagy valós hiba csúszik. Mert nincs, természetéből adódóan nem lehet olyan kórház, amellyel mindenki elégedett lenne. S ezen ne csodálkozzunk, hiszen ott veszítjük el sokszor kedveseinket, ott szembesülünk azzal a tünnett vagy kórral, mellyel korábban még együtt tudtunk élni, s mellyel nem voltunk hajlandók foglalkozni. A kórház alapvetően nem egy jó hely! De fontos! Kórházunk fontos a holokauszt túlélőinek, de néhány éven belül már fontos lesz közösségünk másodgenerációs tagjainak is. A Szeretkórház intézményét őriznünk és fejlesztenünk kell! S a szakma mellett meg kell tartanunk benne magát a szeretetet. Legyünk önzőek! Ha másért nem, akkor azért, mert sokan az itt jelen levők közül húsz éven belül nyolcvan felüliek leszünk.

Álljunk meg egy percre, és legalább gondolatban mondjunk el egy misébérachot azok emlékére, akiknek ma jelen lenni fizikailag lehetetlen, de alakjukat felidézni a hely szeleme. Mondjunk köszönetet azoknak, akik a Szeretkórház történelme folyamán magyar és nemzetközi hírnévre szert tétel, néha életüket

kockáztatva, e falak között gyógyítottak és ápoltak. Szálljon az áldás azokra is, akiket a hézagos emberi emlékezet már elfelejtett, de nélkülük elképzelhetetlen lett volna a gyógyító munka. Ők voltak ennek a háznak a napszámosai. A ma már névtelen nővérek, takarítók, műszakiak, adminisztrátorok. Kívánok a kórház valamennyi dolgozójának továbbra is fizikai és lelki erőt... nem a munkához, hanem hivatásukhoz. És amin magam is munkálkodni fogok, hogy az általam vezetett szervezet ezután is megteremtse a szükséges infrastruktúrát ahhoz, hogy a Szeretkórház gyógyított és ápolott betegeinek a kóser konyha mindig finom ételt, a szeretettel nyújtott egészségügyi szolgálatát pedig életet adjon.

Köszönöm figyelmüket, mindnyájuknak chág száméach!

Heisler András beszéde a Szeretkórház jótékony célú vacsoráján a Hilton szállóban.

Zsidó helytörténeti konferencia és kiállítás

A Zsidó Levéltár és a tiszafüredi Menóra Alapítvány rendezésében A zsidók helytörténete Magyarországon címmel tudományos és módszertani tanácskozás volt és kiállítás nyílt a Goldmark Teremben, melyen több vidéki gyűjtemény is részt vett. Toronyi Zsuzsa igazgató a Zsidó Levéltár és Múzeum szerepéről szolt a vidéki zsidóság kutatásában, Mayer László Vas megyéből a nemzeti és megyei levéltárak feladatait és kutatási irányait mutatta be a helyi zsidó emlékek vonatkozásában. Bányai Viktória a Dédmama sírja címmel az ELTE családtörténeti projektjeit ismertette. Szántóné Balázs Edit a vidéki zsidóság kutatásáról tartott nagy sikerű előadást, összegezve a helyzetet és a feladatokat. Szegő Ágnes, az ORZSE könyvtárának vezetője és Róth László oktató a Zsidó Múlt elnevezésű virtuális múzeumot és kutatási projektet mutatta be, különös tekintettel az információs feldolgozásra. Bartha Anita és Ledniczky Livia a nagy múltú ORZSE-könyvtárban végzett rendezési és feltárási munkájuk eddigi eredményeit osztották meg a szépszájú hallgatóssággal. A többi előadó az ország különböző településeinek zsidó emlékeit gyűjtő és mentő tevékenységéről számolt be. Biztató jelenségekről hallhattunk Pápáról, Kanizsáról, Szentendréről, Gyöngyösről, nagy lehetőségek vannak a turizmus felhasználására a zsidó emlékek megőrzése és bemutatása terén. Szomorú bevallani, de a kisebb zsidó közösségek olyannyira megfogytak, hogy egyre több feladat hárul a múlt megismertetésére, mert ha jelenük még remélhetőleg van is, de a jövő kétséges.

Toronyi Zsuzsa

(Kibic)

A terem két oldalán két szép és látványos kiállítás fogadta a megjelenteket. Az egyik Éltek, mint Marci Hevesen címmel a Heves megyei zsidóság életét mutatta be, a másik Csend és borzalom címmel a Vas megyei zsidók, főleg a szombathelyi közösség sorsára emlékeztetett.

Maradandó élményt nyújtó összejövetelen vehettünk részt, nagy szükség van a tragikus sorsú vidéki zsidóság emlékének fenntartására!

Róbert Péter

Emléktábla a város egykori ékkövének

Balassagyarmat – Azon a szörnyű hajnalon, 1944. december 9-re virradóra iszonyatos robbanás rázta meg a várost. A menekülő német csapatok romba döntötték a település ékkövét, Közép-Európa egyik legnagyobb ortodox zsinagógáját. A pusztulás hetvenedik évfordulóján az utókor emléktáblát állított a díszes épület tiszteleére – ahol egykor magaslott, a mai piac területén.

Egy közösség erejét, számát, jelentőségét hűen jelzi minden városban, faluban, mekkora nagyságú a temploma, ahol a hívek összegyűlhetnek. Miután a balassagyarmati és környékbeli zsidóság lélekszáma a 19. század közepén egyre csak gyarapodott, kézenfekvő volt, hogy új zsinagógájukat is monumentálisra emeljék. Így készült el 1868-ra a négyezer embert is befogadni képes, hatalmas épület a mai Thököly és Hunyadi utcák között, a jelenlegi piac helyén. Csak hogy amikor elérkezett a második világháború vérfürdőjének végzete, a nyár elején elhurcolt izraelita lakosság sorsához hasonlóan a zsinagóga sem él-

te meg a békét. A német hadsereg raktárnak használta a templomot, majd miután menekülniük kellett a városból, felrobbantották.

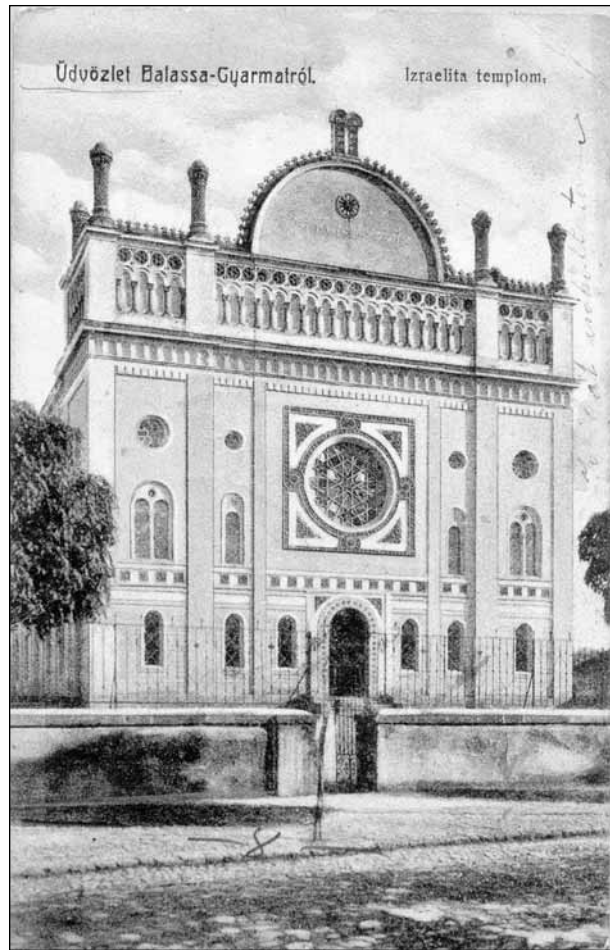
A hetvenedik évfordulóra a Hit Gyülekezetének helyi szervezete által kezdeményezett emléktábla-állítás avatóünnepségén a vasárnap délelőtti esőmentes, de cseppet sem kellemes időben Nógrádi Gergely operanékes, a budapesti Frankel Leó úti zsinagóga kántora előadásában Szenes Hanna gyönyörű dala (Éli, éli) szolt bevezetőül, majd Bauer József, a Balassagyarmati Zsidó Hitközség elnöke emlékezett. Előljáróban néhány mondatban az ideai Holokauszt-emlék helyi eseményeit és a nagy múltú közösség történetét idézte fel, milyen komoly szerepet is játszott több évszázadon át a város kulturális, gazdasági, kereskedelmi, művészeti életében. Majd rátért a zsinagógára. Kiemelte, hogy mivel a 1850-es években már száz-százhusz zsidó gyermek született a városban és környékén, így fontossá vált egy méltó méretű templom felemelése. Amely aztán a nagy ünnepeken telis-tele lett emberekkel. A szónok kiemelt néhány momentumot is az épület fennállásának közel nyolcvan évéből. Újság-cikkekből idézett, hogy a megyei sajtó milyen szép szavakkal szolt arról például, amikor a belső térben az első világháborúban életüket áldozó zsidó katonák emléktábláját avatták, vagy azt a napot, amikor ezek köszöntötték a városba érkező új főrabot. Kitért a szomorú időkre, a holokausztra és a felrobbantás szörnyű óráira.

Medvác Lajos, Balassagyarmat polgármestere személyes, meghitt gondolatokkal hangsúlyozta, a település szent helyének számít, ahol egykor a zsinagóga állt. A zsidóság múltja, azok az értékek, amelyeket annak idején megteremtettek, azok a vívmányok, amelyekkel a zsidó emberek, az egyszerű pékek, kereskedők, vagy akár az építész Magos (Munk) Dezső hozzájárultak a település fejlődéséhez, mind-mind szerves részét képezik a város történelmének, és az utókor kötelessége, hogy tisztelegjen előttük. Egy idézetet is hangoztatott, mely szerint az izraelita hitű lakosságot a gyűlölet pusztította el, és a szeretet emlékezik rájuk, és a mai nemzedékeket ez a szeretet vezesse, ha a múltat idézik, ha a jelen látják, vagy a jövőbe tekintenek.

Mocsár Richárd, az ötletgazda Hit Gyülekezetének lelkes vezetője pedig két fontos szempontot emelt ki: azt, hogy a felrobbantott templom és a hozzá szorosan kötődő oktatási és kulturális intézmények egyfajta szellemi műhelyt képeztek annak idején, másrészt – utalva Medvác Lajos szavaira – kiemelte, a szeretet mellett az igazságosság is előtérbe kerüljön, ha a múlt ártatlan véraldozataira gondolunk.

Az emléktábla leleplezését és a koszorúk elhelyezését követően zárásként ismét Nógrádi Gergely énekelt – a Remény Dalát (Szól a kakas már...) előadva.

Hegedűs Henrik / Nógrád Megyei Hírlap

Chanukka 2014–5775

Mielőtt a hazai ünnepekkel foglalkoznánk, hadd jegyezzük meg, hogy az EMIH másfél évtized után belátta, ez nem Amerika. Vagyis az idén a Nyugati téren kívül már nem állítottak föl chanukáját a városban.

Dózsa

Ritka és bensőséges gyertyagyújtás színhelye volt a Dózsa György úti 115 éves templom – amely jelen-

(zongora) és Nagy Péter (klarinét) közreműködésével. A vacsoraesten közel kilencvenen voltak jelen, köztük Amerikából, Izraelből, Németországból érkezett vendégek is, de önkormányzati képviselők, az őszi fesztivál során bemutatkozó művészek is megtisztelték közösségünket, érdeklődve ünnepünk iránt. A műsor alatt többen táncra perdültek vagy együtt énekeltek az előadókkal.

L. A.

leg vívóterem. A Deutsch Péter rabbi által vezetett kile három évtized után gyújtotta meg a hagyományos fényeket a nagytemplom kupolája alatt. Siklósi Miklós, a körzet tagja köszöntötte Tóth József polgármestert, Hiszékeny Dezső parlamenti képviselőt, Lancz Tibort, a körzet támogatóját, Fröhlich Róbert és Deutsch Róbert főrabbiakat, akik mindketten szolgálták már a körzetben, valamint Schwezoff Dávidot, a BZSH üv. igazgatóját. Az érdeklődők nagy számban népesítették be a templomot, és énekeltek együtt az ismert dalokat. Takács Magdolna tangóharmonika-száma után Deutsch Péter rabbi mondott beszédet, és Kerkes Béla főkántor vezetésével a hagyományos áldások hangjai töltötték be a templomot. A fánkok elfogyasztását követően bensőséges beszélgetés zajlott a vendégek között. Köszönet illeti Imre Gézát és munkatársait (Vívó Szövetség), amiért a templom épületét rendelkezésünkre bocsátották, Pedró Gábor elnököt, aki biztosította a különleges alkalom zavartalan lebonyolítását, valamint Szántó Györgyöt és kollégáit a finom fánkok elkészítéséért.

A kerületi tévé is megörökítette az eseményt.

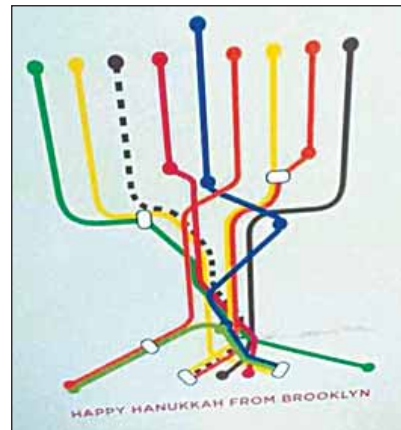
S. M.

Szeged

Az ünnep valamennyi napján tartottunk istentiszteletet, volt gyertyagyújtás. Gyakran más hitközségek tagjai is vendégeink voltak. Az első nap az esemény keretében felavattuk Noé játszótérünket, amelynek létrehozására a rabbink és rebbecenünk Mazsókhoz benyújtott pályázatán elnyert összegből kerülhetett sor, s most már számtalan héber nyelvű játék és olvasókönyv áll a gyerekek, a talmud-tórák rendelkezésre tanulmányaik elősegítéséhez. Köszönet a Mazsók támogatásáért. Egy gyertyagyújtást középiskolába kihelyezve tartottunk, ismertette a történetet, chanukka lényegét. Utolsó nap került sor az imát és a gyertyagyújtást követően talmud-tórák gyermekeink műsorára, egy bűvész bemutatására, a hagyományos vacsorára és a fánkok elfogyasztására, majd a zsidó és izraeli dallamokból összeállított műsorra Klein Judit (ének), Neumark Zoltán

Zugló

A vezetőség eredményesen tűzött ki olyan dátumot az ünnepek időpontjaként, amely elkerülte valamennyi más körzet rendezvényét. Ennek köszönhetően telt ház fogadta a Benjámin Óvoda Rádai Éva kíséretében érkező apróságait, akik szívét-

Metrómenóra

leket gyönyörködtető műsorral bájtolták el a közönséget. Kardos László kántor meggyújtotta a gyertyákat, majd a közönséggel együtt elénekelte a hagyományos dalokat. Kardos Péter főrabbi az ünnep mondanivalójáról szólt. Ezután egy különleges műsorszám következett. Nógrádi Gergely főkántor a főrabbi-val való előzetes megbeszélés alapján több műfajban is bemutatkozott (kvíz, ének, vers, vetélkedő stb.), osztatlan sikert aratva. Gerendás Péter dalival folytatódott az est, amelynek jeles közreműködője volt még Neumark Zoltán zongoraművész és Miskolci Péter, aki a technikai feltételeket biztosította. Dicséret illeti a Kurcz házaspárt a vendéglátás zavartalan lebonyolításáért.

Hunyadi tér

Vasárnap – bár e napon több zsinagógában és más helyen is rendeztek közösségi programokat – mintegy kilencvenen ültek-álltak a Közösségi Teremben. A hagyományos gyertyagyújtáskor – Kozma György kántor vezetésével – és az ilyenkor szokásos dallamok eléneklésekor mintegy 30 csillogó szemű gyermek és a délután során fellépők álltak körül a chanukáját. Domán István főrabbi tá-

vollétében Asztalos Károly rabbi adott rövid tanítást, majd a kántor konferanszié szerepkörben vezette le a színes programot.

Elsőként a Benjámin Óvoda Sárga Csoportjának óvodásai szerepeltek Böcskey Andrea és munkatársa betanításában. A kicsinyek szüleikkel és testvéreikkel vidáman és örömmel érkeztek többszörre is a Hunyadi térre. A műsor további részében Simor Judit tánc- és zeneterapeuta növendékei szteptáncának tapsolhattak a megjelentek. Ezt követően Nagy Ágnes (a Scheiber-iskola volt pedagógusa, a drámaszakkör korábbi vezetője) és Groó Benjámín (számos nemzetközi vers- és prózamondó verseny korosztályi nyertese) alkalomhoz illő, mégis a ma üzenetét hordozó versei hangzottak el. Garai Róbert előadóművész kacagató komikummal, kitűnő szerzőket választva aratott sikert. A záróprodukció az utóbbi évek egyik legsikeresebb zenekarának, a Jazzrealnak trióformációja volt. Jáger Bandi (billentyűs) Farkas Izsák (hegedűs) és Bíró Nóra (énekes) felállításban. A hangulat fergetegessé vált, a zsinagóga előterében a gyerekek és kísérőik táncra fejezték ki osztatlan tetszésnyilvánításukat.

A megvalósításért köszönet illeti a zsinagóga elnökét, a fellépőket, s mindazokat, akik a szervező segítségére voltak. A kitűnő sütemények a Laky Konyha cukrászainak érdeme volt.

Obamáék chanukkája

Kikóseroltuk a konyhát és felállítottuk a menórát. Barack Obama elnök és felesége, Michelle több száz fős vendégséget tartott chanukka második estéjén. Bradley Shavit Artsonnal, a Los Angeles-i Zsidó Egyetem rabbijával együtt idézték fel az ünnep történetét.

„Több mint 2000 évvel ezelőtt a makkabeusok kis csoportja fellázadt a náluk sokkal hatalmasabb elnyomók ellen. A túlerővel szemben visszaszerelték városukat és Szentélyüket, amelyben csak egy napra elegetendő olajat találtak, ami azonban csodás módon nyolc napig égett és adta a fényt a menórában. Chanukka arra tanít bennünket, hogy a láng fényesebben ragyoghat, mint azt valaha hihettük volna, és csupán rajtunk múlik, hogy az első szikrát föllobbantsuk.”

Obama elnök egy új chanukkai történetet is elmondott: Alan Gross visszatérését Kubából. „A kubai kormánnyal történt hosszú egyeztetés után Alant végül elengedték humanitárius okokból. Alan Gross visszatért oda, ahová tartozik, Amerikába. Visszatért a családjához, hogy együtt ünnepeljék chanukkát. Nem is lehetne méltóbb üzenete ennek az ünnepnek, mint a szabadság.”

Az Egyesült Államok és Kuba kapcsolatában történelmi változásnak lehetünk szemtanúi, melynek alapja az, hogy amerikaiként elkötelezték magunkat a kubai nép szabadsága és a demokrácia iránt, beleértve a kis létszámú zsidó közösséget, amely a szigetországban él” – mondta az amerikai elnök.

Shavit Artson rabbi mondta el az áldást és gyújtotta meg azt a menórát, amelyet Izraelből szállítottak a Fehér Házba. A menóra a két nyelvű „Kéz a kézben” nevű jeruzsálemi iskolából származik. Zsidó és muzulmán gyerekek készítették közösen, egy rettenetes gyújtogatási merénylet után. Az elnök elmondta, a menóra ágai az iskola értékeit jelképezik közösség, méltóság, egyenlőség és béke.

(Forrás: a Fehér Ház hivatalos honlapja)

Mazsihisz

VALLÁSI ROVAT

Bo hetiszakasz: A tfilin és Egyiptom

„És legyen jelként a kezeden és fejedőszélén a szemeid között, mert erős kézzel vezetett ki minket az Örökkévaló Egyiptomból.” (Mózes 2., 13:16)

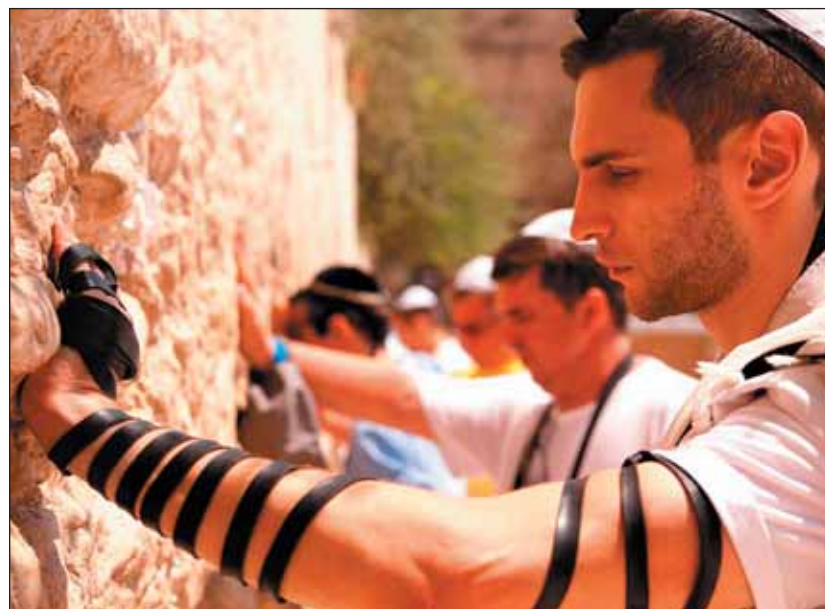
Ebben a szidrában történik meg a zsidó nép kivonulása Egyiptomból. Ezenkívül számos parancsot is itt kapunk meg: az egész Tóra 613 micvát tartalmaz, ebből 20 szerepel a Bo hetiszakaszban. Ezek közül az utolsó az imaszíj, azaz tfilin, amiben vallásos zsidóként minden reggel imádkozunk.

Peszách ünnepének első két estéjén tartjuk a széderestét, amikor családi körben emlékezünk meg az egyipto-

lünk, a fizikai jel pedig maga a tfilin. Ez a közös nevező Egyiptomban és a tfilinben: a Teremtő megjelenik ebben a világban.

Időről időre minden ember úgy érzi, hogy Isten közel van hozzá. Lehet ez egy „szerencsés egybeesés”, amit a Gondviselés irányított, lehet egy jó érzés, ami kialakul bennünk, amikor a teremtett világ csodáit látjuk. Lehet egy különleges élmény, például meghallgatni egy rendkívül megható zenét, vagy imádkozni a Siratófalnál. Ilyenkor sokszor azt kívánjuk, bárcsak látná mindenki a világon azt a nagy jószágot, amit mi megtapasztaltunk, ami számunkra megnyilvánult. Ezt úgy magyarázhatjuk, hogy Isten jelenléte megnyilvánult – mintegy „előjött” a háttérből, a láthatatlanságból, a fizikai világba. Ez történt Egyiptomban, és ez történik, amikor felvesszük a tfilint. Ezzel kézzelfogható jelét adjuk annak, hogy most imádkozunk. „És látni fogják a föld minden népei, hogy az Örökkévaló neve nevezeték rajtad, és félni fognak tőled” (Mózes 5., 28:10) – ahogy a Talmud magyarázza, s ez a tfilinre vonatkozik.

Szántó-Várnagy Binjomin Zeév

mi kivonulásról. Egyebek mellett ezt a részt idézzük ilyenkor a Tórából: „erős kézzel vezetett ki minket az Örökkévaló Egyiptomból”. Ez az elsősülöttek halálára utal, Egyiptomban ugyanis azon az éjszakán mind az állatok, mind az emberek elsősülöttjei meghaltak. Azt írja a Tóra, hogy a tfilin viselésével erről emlékezünk meg.

Felmerül a kérdés, hogyan kerül a csizma az asztalra? Pontosan miért is kell hordanunk a tfilint, és mi köze ennek a kivonuláshoz, illetve az elsősülöttek ért csapáshoz?

Az egyiptomi tíz csapás lényege ez volt: a Teremtő beavatkozik a világ rendjébe. Amíg a zsidók rabszolgák voltak, addig a világ látszólag irányító nélkül működött, az egyiptomiak azt tehettek a zsidókkal, amit akartak. Amikor azonban az elsősülöttek meghaltak, akkor szó sem volt már láthatatlanságról. Nincs az a természeti jelenség, amivel ilyesmit meg lehet magyarázni!

Tehát Istent mi nem láthatjuk a fizikai világban a szemünkkel, mert a háttérben van. Csak a gondolatainkon keresztül, szellemileg „érezhetjük”, hacsak elő nem jön a háttérből. A tfilin hasonlóan működik: egy szellemi dolog fizikai jele. A szellemi dolog az ima, hogy egy láthatatlan Uralkodóhoz beszé-

KÖSZÖNET-NYILVÁNÍTÁS

Tisztelettel megköszönjük, hogy édesanyánkat, a drága nagymamát, a dédnagymamát, Kleinné Müller Ilnát Szegeden utolsó útjára kísérték, fájdalmas veszteségünket együttérzésükkel enyhíteni igyekeztek. Köszönetünket fejezzük ki a hitközségnek – Markovics Zsolt főrabbi és dr. Lednitzky András elnök uraknak – a temetési szertartás lebonyolításáért. Külön mondunk köszönetet a Bethlen körzet és a Dózsa körzet (Budapest) elnökeinek, elöljáróinak, hitestvéreinknek. Megtisztelő és a régi, igaz barátsággal elmondott gyászbeszéddel búcsúzott szeretett édesanyáktól Deutsch Péter rabbi úr, és szívjből jövő, egyedí kántorművészetéből ismert ősi dallamokat recitált Tóth Emil főkántor úr. Áldott legyen az igaz bíró!

Siklósi család

IZRAELI SZÍNES

2800 éves mezőgazdasági épületet tártak fel

23 helyiség, szőlőprések és egy gabonátároló tartozott ahhoz az ókori épülethez, amelynek maradványait egy építkezés előtt megkezdett leletmentő ásatás során tárták fel az archeológusok Izrael középső részén, Ros Háajin városában.

A 30 méterszer 40 méteres épület kiváló állapotban maradt meg – közölte Amit Sadman ásatásvezető, az Izraeli Régiségügyi Hatóság régésze, hozzátéve: az épületmaradványok arra az időre tehetőek, amikor az Újasszír Birodalom leigázta a mai Izrael északi részét.

„Ebben az időben ezek az épületek egyfajta településként funkcionáltak, ahol a lakók mezőgazdasági tevékenységet folytattak. Az e romok közelében eddig feltárt szőlőprések nagy száma azt jelzi, hogy a bortermelés volt a földművelés legfontosabb része a régióban” – fejtette ki Sadman. Néhány hónapja például régészek Jeruzsálem mellett egy ipari méretű szőlőprést fedeztek fel, azelőtt pedig egy 1500 éves prést találtak Tel-Avivban.

A siló valószínűleg gabona tárolására szolgált, tehát a lakók azt is termesztették. Az épület a babiloni fogságból való visszatérést követően már újra használatban volt, de Nagy Sándor makedón uralkodó hódításait követően, a hellenisztikus korban is intenzív mezőgazdasági tevékenység folyt a területen.

Az épületen belül több olyan tárgyi lelet is előkerült, amely a görög megtelepedésre utal: találtak például egy ezüstérmét, amelyen Zeusz képmása látható, mellette Alexander neve olvasható az egyik oldalon, a másikon pedig Héraklész képe köszön vissza.

Az Izraeli Régiségügyi Hatóság és az Építészeti Minisztérium tervei szerint az épületet hamarosan megnyithatják a látogatók előtt.

Múlt-kor

Ultraortodox asszonyok forradalma

A harédi – ultraortodox – asszonyok felemelik a fejüket. Kilépnak a kóser konyhák gőzéből.

Az idők változását jelzi, hogy hároméves ultravallásos lány és asszony a minap a Facebookon tette közzé álláspontját. Történelmi igazságot követelnek: megfelelő képviseletet a kneszetben és más politikai fórumokon. Megelégtették, hogy töratudós férjeik és apáik a fejük fölött döntsenek óroluk.

hetséges harédi nő van, akik szívesen és odaadóan foglalkoznának az ultraortodox lakosság szükségleteivel.

Eljött az idő, hogy megkapjuk a bennünket megillető respektust. Elvégre mi vagyunk a családok kenyérkeresői, mi viseljük a töratudós férjeik terheit. Soha ne feledjék: mi vagyunk a harédi pártokra szavazók 50 százaléka!”

A meggyökeresedett konvenciók

A kampány hivatalosan egy nyílt levéllel vette kezdetét, amelyet mind az askenázi (európai eredetű) Tórahú Zsidóság – Jáhádut HáTorá – párt, mind pedig a SASZ, a szefárd, a közel-keleti országokból származó ultraortodoxok pártja rabbi vezetőinek címeztek.

„Meggyőződésünk, hogy ultraortodox asszonyok tisztességgel és igazságosan tudnák képviselni a közösség érdekeit a kneszetben. Sok te-

ellen lázadó hölgyek kilátásba helyezték: ha nem kapnak megfelelő arányú képviseletet a kneszet ultravallásos pártjaiban – nem mennek el szavazni.

Az ultraortodox életvitelt folytatók száma Izraelben meghaladja a másfél milliót. (Izrael összlakossága 2014 végén 8 millió, ebből 6,2 millió zsidó.)

*

Az izraeli valóságot kevésbé

ismerők számára: a tipikus ultraortodox, vagy héberül harédi családban a férfiak egész életüket a tanházakban – jesiva, kolél – töltik.

Igen sok család az asszony munkájából és családtámogató segélyekből él. A szerencsésebb harédi családoknál a férfiak kereskedelemmel vagy ipari tevékenységgel foglalkoznak: ők gyakran támogatják a tanházakat, illetve a szegényebb sorsúakat.

Az askenázi ultraortodox férfiak tipikus viselete: fekete kaftán vagy sötét kabát, fekete cipő, kalap, szombaton és ünnepkor strájinlinak vagy szpodíknak nevezett prémes kalap – az izraeli nyár párás forróságában is. Az ing alól kilóg a szemlélorajt, a cicit (cicesz).

A szefárd ultraortodoxok öltözete kevésbé üt el az általános lakosságétól, de a hosszú ujjú fehér ing alatt ők is cicitet viselnek.

A lányok-asszonyok – askenáziak és szefárdok – nyakig begombolt blúzban, bokát is betakaró szoknyában (soha nem nadrágban) járnak. Férjes asszonyok parókát viselnek.

Férfi nőnek kezét nem ad, idegen asszony mellé nyilvános helyen – vonat, autóbusz – nem ül le. Számos botrányt okozott, amikor idegen asszony utasokat az autóbusz hátsó felébe utasítottak.

Különböző csoportjaik szellemi vezetői minden esetben rabbi, akiknek döntése az illető csoport számára megfellebbezhetetlen.

A tipikus harédi család népes: a családtervezés nem a módszerük. Gyakori a 8-10, sőt többgyerekes család. Hadköteles korú ifjait a hadseregben a közelmúltig automatikus felmentést kaptak; ez a közeljövőben valószínűleg változni fog.

Mindez nem vonatkozik a nemzeti vallásos táborra, amelynek tagjai európai öltözetben járnak, tipikusan horgolt kipát (fejfédőt) viselnek, a férfiak világi szakmákat is tanulnak, dolgoznak és katonáskodnak.

Lányaik és asszonyaik a harédi asszonyokéhoz hasonló decens öltözetet viselnek.

Halmos László

Nem röhögni! Mosolyogni!

„Ha nevensz, a világ mindig viszámosolyog rád” – szól a régi dal, és egy új izraeli applikációnak köszönhetően a reggeli rosszkedv már tényleg a múlté: csak akkor hagyja abba az ébresztő a csörgést, ha a gazdája a kamerába mosolyog.

Már az applikáció neve is érdekes: Smile Clock, vagyis Mosolygó Óra. Egy izraeli testvérpár fejlesztette ki. Úgy próbálja meg „feldobni” a napunkat, hogy addig szól az ébresztő, amíg az eszköz nem látja, hogy elmosolyodunk. Szóval nem lehet gombbal kinyomni, hanem a telefon kamerájába kell nevetni. Az app saját arcfelismerő rendszerrel rendelkezik, amely képes megállapítani, hogy mosolygunk-e vagy sem. Sőt: fotót készít, amit betesz egy „mosolyalbumba”. Ezeket a képeket aztán fel lehet tölteni a közösségi oldalakra. Vagyis teljesen új trend, amolyan „reggeli mosolygós szelfi”-hullám van készülődésben.

A testvérpár szerint a nevetésnek számos jótékony hatása van, és ezt a tudomány is alátámasztja: csökkenti a stresszt, vonzóbbá teszi az embereket, és még az immunrendszert is erősíti. „A Smile Clock segít, hogy minden napunk jól induljon” – mondta Hanan Rofo Haim, az alkalmazás egyik feltalálója a Times of Israelnek. Ő a tel-avivi egyetem informatikai szakán végzett, s nem ez az első applikációja: a MySitter például egy „bébiszitter-kereső”, amely az izraeli szülőknek kerít sürgősen felügyelőt a gyerekekhez, de akár nyomon is követi a gyerekcsöszöket. Haim bátyja, Omer felelős az üzletért és a reklámért.

Már két hónapja letölthető az ébresztős alkalmazás: eddig 3500 felhasználó tette ezt az androidos applikációval, az iOS-verzió jelenleg még dolgoznak. Akad vele

ugyanis egy-két probléma: szakállas férfiak mosolyát még mindig nehezen ismeri fel, ezért nekik szélesen kell vigyorogniuk a kamerába. Ezen felül aki hajnalban kel fel, annak a lámpát is fel kell gyújtania ahhoz, hogy kikapcsoljon az ébresztő: a gyenge fényviszonyok mellett még nem képes a kamera felismerni a mosolyt.

Sikorsky

Kuba yes, Izrael no?

Ha az elutasítások utáni visszahőkölés helyett a Kubával megtett bátor lépéshez hasonlóan viselkedett volna az amerikai elnök Izraellel kapcsolatban is, akkor teljesen más lenne a helyzetünk – vélekedett a Háárec című izraeli lap.

„Miért Kuba, és nem mi?” – tette fel a kérdést a szerző elemzése címében. Szerinte az izraeli–palesztin viszály örök körforgás szerint alakul, amelyben nincs új a nap alatt. Ezt bizonyítja Laurent Fabius francia külügyminiszter legújabb javaslata is egy nemzetközi konferenciára, amely olyan lenne, mint az 1973-as genfi vagy az 1991-es madridi.

Ugyanakkor Obama a kubaihoz hasonló bátor lépést azért sem tett Izraellel kapcsolatban, mert Jeruzsálem helyzete eltér Havannától: eddig ahányszor Obama konfliktusba került Izraellel, mindig nehéztüzérségi támogatást irányított rá az Izrael-párti amerikai lobbiból. A Kubával való kibékülést ellenző lobb sokkal kisebb, kevésbé egységes, és főként a floridai republikánusokra korlátozódik, míg Jeruzsálem támogatói mindkét pártban megtalálhatók.

Kuba példájából az elemző arra következtet, hogy ha Haszan Róhání iráni köztársasági elnök kezét nyújt Obamának – ahogy azt Raúl Castro Rúz kubai

Raúl Castro elnök gyertyát gyújt

(Fotó: Network)

elnök tette Nelson Mandela temetésén 2013 végén –, akkor Amerika várhatóan Iránnal is békét köt, de ez a demokrata és republikánus részről egyaránt várható felzúdulás miatt nem történik meg a március közepi izraeli választások előtt, nehogy esetleg Benjámin Netanjahu miniszterelnök számára kedvező irányba befolyásolja a voksolás kimenetelét.

A Háárec egy másik cikke a kubai–izraeli kapcsolatokat veszi górcső alá. A kubai forradalom utáni esztendőknben, az ötvenes évek végén, hatvanas évek elején a kubai vezetés kapcsolata kiváló volt az izraeli kormánnyal. Castróék a cikk szerint zsidó barátai révén ismerkedtek meg a marxizmussal, és különösen nagyra tartották, követésre méltónak látták az izraeli kibucokat.

Kulcsfigurának számított Ricardo Wolf, egy 1887-ben Németországban született kubai zsidó feltaláló, Castro és a forradalom támogatója. Hálából ő lett az ország izraeli nagykövete, aki saját zsebéből izraeli kibucokból jött mezőgazdászok delegációját küldte Havannába, hogy átadják tapasztalataikat.

A baráti kapcsolatok a hatnapos háború után még évekig fennálltak, noha a két ország szövetségi rendszere megkövetelte volna azok megszüntetését. 1967 után, amikor a békétábr országai szakítottak Jeruzsálemmel, a kubai sajtóban megjelentek az Izrael-ellenes támadások, de azok soha nem vonták kétségbe az ország létjogosultságát, csak a palesztin területek megszállását ostorozták. A Kubában maradt zsidóságot sohasem érték megkülönböztetések, közösségi intézményeik folyamatosan működtek, tagjaik bármilyen állást betölthettek. Az antiszemitizmust Kubában szigorúan és következetesen tiltották.

Később mégis győztek a latin-amerikai ország nemzetközi kötelezettségei, s 1973-ban – a többi szocialista országhoz képest hatéves késéssel – Algériában, az el nem kötelezett államok negyedik konferenciáján, ahol elnökké akarta választani magát, Fidel Castro kubai vezető bejelentette a diplomáciai kapcsolatok megszakítását Izraellel. Moammer Kadhafi líbiai vezető magához ölelte, a nagykövet, Ricardo Wolf pedig a zsidó államban maradt.

A kilencvenes évek eleje óta a formális kapcsolatok hiánya mellett is engedélyezték több zsidó származású fiatal Izraelbe emigrálását, eleinte titokban („Szivar-akció”), és megjelenhettek a nemzetközi zsidó szervezetek is Kubában, noha mindeddig nem nyitották meg újra egymás országában a nagykövetséget.

MTI

DEUTSCH GÁBOR

Dob utca 35.

A 19. század elején a városi hatóságok úgy intézték, hogy a zsidók a Teréz- és Erzsébetvárosban tömörüljenek, de ne terjeszkedjenek a Belváros felé. Ezért a Király, Holló, Rumbach Sebestyén, Kazinczy, Paulay Ede, Vasvári Pál utcákban és a környék számos házban stíbi (imaszoba) működött, ahol az egyes irányzatokon belül még a különböző árnyalatok is helyet kaptak. Különösen az első világháború után Galiciából, Máramarosból, Kárpátaljáról érkezők alakították ki itt sok, a maguk ízlésének megfelelő imahelyet. A különféle közösségek gondoskodtak arról is, hogy tradícióiknak, vallási előírásainak megfelelő boltok, üzletek, műhelyek szintén legyenek a közelben. Így történt ez a Kazinczy utcában is.

A Kazinczy utcai zsinagóga patinás épületét a Löffler testvérek tervei szerint építették 1913-ban. A homlokzaton idézet áll, Jákob szavai Mózes I. könyvéből: „Nem más ez, mint az Isten háza, az Ég kapuja.”

Az iskola szerepe meghatározó, talán ez jelenti az ég kapuját, mert amíg gyermek-zivaj hallatszik, addig van jövő.

Ahányszor arra visz az utam, annyiszor jutnak eszembe az emlékek. Ide jártam elemi iskolába három évig, emlékszem Deutsch Adolfra, az iskola egykori igazgatójára, természetesen csak a nevünk volt azonos. Tekintélyes megjelenése közmondásossá vált. Rabbiképesítéssel rendelkezett, még a háború előtt elhagyta az országot. Izraelben halt meg. Az első osztályt megelőzően chéderbe is jártam, mert a Desseffy utca mellett a Dob utcában is működött ilyen intézmény. Az első három osztályban Speiser Márton tanított minket, őt már ismertem, mert György bátyámat (Ásert) is ő oktatta, valamint a 8-10 gyerekből és 3-4 felnőttből álló kórusnak ő volt a karmestere. Szinte valamennyi tanárnak becenevet adott a halás diákság. Például az utólérhetetlen egyéniségű Deutsch (Gáti) Ödönt Bődönnek nevezték. Ráv Singert –

Zingicának. A pedagógusok ezt bizonyára tudták, de a szeretet jelének tekintették. A nővérem is az ortodox iskolába járt – a lányok részére abban az időben a Nagyatádi Szabó (mai nevén Kertész) utcában volt a tanítás. Bár nem olyan régen hallottam, hogy a végzős osztály hallgatói között lányok is okultak a Dob utcai épületben. Lényegében az egész napot ott töltöttük, délelőtt iskolai elfoglaltság, délután hittanóra. Az ünnepek megtartását, a kóser étkezés szabályait megtanították, a Bibliát ismertették, ami alapot nyújtott, hogy a felsőbb iskolában elmélyültebben tanulmányozhassuk a Talmud tanításait, valamint a világi tárgyakat is. Ezeket az órákon padtársam volt Kardos Péter főrabbi, aki ezen sorokat hitelesítheti vagy korrigálhatja. A befejező másfél évbe beleszólt a politika. A 44-es évben, dacolva a nehéz időkkel, tanított minket, ameddig a tanárokat munkaszolgálatra nem hívták be.

A Dob utcában most is tartanak különböző tanfolyamokat, tehát oktatnak e patinás épületben. Megállók a kapuban, ott van a pince, ahol a rituális vágást végezték ügyes kezű sachterek. A Kazinczy utcai süllőben kiváló rabbik és olyan nagyszerű kántorok, mint például Fisch József, tették emlékeztetés az imádkozást. A templomnak volt egy jellegzetes személyisége, Polák bácsi, a sámesz. Állt a bima közepén, fején egy fekete cilinderrel. A Dohány-templomban szinte mindenki ilyen fejdőt hordott. A Rumbachban a tisztségviselők, a rabbi, a kántor viselt ilyet, a Kazinczyban csak Polák bácsi.

Egyébként az ortodox hitközség székelye is a Dob utca 35.-ben volt. Ezt vezette sikeresen később Fixler Herman, aki az ortodoxia tevékenységét az egész magyar zsidóság érdekében fontosnak tartotta. Feltétlenül meg kell említenünk Herczog Lászlót, aki évtizedekig állt a közösség élén. Emlékeztünk jó humorára, szép hangjára.

Kazinczy. „Nem más ez, mint az Isten háza, az Ég kapuja.”

A háború után a Dob utca 35.-be költözött a Hanna étterem. Bár most nyilvános kóser étterem, de eredeti szociális jellegét is megőrizte. Ez az egyetlen ilyen intézmény, amely az ortodox hitközség felügyelete alatt áll. Jelenleg a patinás épületben kapott helyet a hússzék, a kolbászüzem és egy fűszerbolt. A barchesz árusítása is itt történik. A háború előtt – és egy darabig utána – kóser máceszt gyártottak.

Az udvarban most is látható a hüpe állványa, ahol igen sokan kötöttek – többek között a szüleim is –, illetve kötnek ma is házasságot.

Mint már jeleztem, ahányszor belépek, eszembe jutnak a kiváló tanárok, az osztálytársak, akikkel annak idején együtt tanultunk. A Dob utca 35. – gondolom – nemcsak számomra kiemelkedő hely, hanem azoknak az egykori diákoknak is, akiknek életét bizonyára meghatározta az ott szerzett tudás és vallási ismeretek. Örülök, hogy alkalmam van szerény írással is kifejezni tiszteletemet.

(Elhangzott a MAOIH tanácskozásán)

Kiegészítés a „Dob utca 35.”-höz

Egykori padtársam, mostani barátom, Deutsch Gábor cikkében „megszólított”. Ezt kihasználva, néhány kiegészítést eszközölnék.

Elsőnek tanárukról, Deutsch (Gáti) Ödönről, azaz „Bödönről”. Egyetlen mondatára emlékszem: muti pofi! Azaz: készülj a pofonra! Bár a testi fenyegetés gyakorlása nem az ő magánjoga volt, valamennyi ottani pedagógus élt vele. Hála Istennek! Mert egy 6-8 éves gyereket olyan nyelvű imákra tanítani, ami számára kínaiul van, lehetetlen vállalkozásnak tűnt. Erre való volt a testi ösztönzés. (Személyes észrevételem: ha nincs pofon, rabbi sem lettem volna... és ezt azok is elmondhatnák, akik nem lettek azok...) Ő később alijázott, és magas életkort elérve halt meg Izraelben.

Polák bácsi, a sámesz. Én akkor a gyerekkórusban énekeltem, Speiser Márton irányításával. Így hónapról hónapra szem- és fültanúja voltam annak a jelenetnek, amikor a rajs chajdes bencsolást megelőzően Polák bácsi nagyot csapott a bima asztalára, és elkiáltotta magát, persze jiddisül, valami ilyesmit: der (vagy die) majled wir zájñ... azaz: mikor kel fel a hold.

A Hannáról. Mielőtt a Dob utcába költözött volna, a háború után még néhány évig a Kertész utcában üzemelt. Így 46 telén is még ott álltunk sorban ételhordóval az ebédért, esetenként több mint egy órán át, az utcán. A pénteki menühöz jött a napjainkban is emlegetett Hershey's Tropical csoki, amiről azt mesélték, hogy brómot tartalmaz, és ezt adták az amerikai katonáknak is... Néha egy-egy jointos sajt-, illetve marmaládécsmag is jutott, ami nagy kincsnek számított annak idején.

Fisch Józsefről, a főkántorról. Miskolcra hozták fel próbaéneklésre a fiatalembert, s amikor meghallgatták, a sokszor elsütött jelenet jászódott le: ki-ki megmerevedve az éppen végrehajtott mozdulatában, tátott füllel, hitetlenkedve hallgatta az ifjú lírai tenorját. Ilyet még nem hallott. Az hagyján, hogy könnyedén énekelt, de olyan jiddiskájttal, ami még a vajt fülű ortodoxokat is meglepte. Sajnos nem sokáig élvezhettük kivétel tudását. Nem sokáig láthattuk hétről hétre, amint valamennyi (!) környékbeli templomból árad a tömeg (egy-kétszáz ember!), hogy a muszáj ködusáját meghallgassa. Utána úgy ürült ki a Kazinczy, hogy az ima hátralévő részében már számolni kellett, megvan-e a minjen. Izraelből szerződéssel keresték meg, kivándorolt, majd kiderült, nem teljesültek elképzelései. Öngyilkos lett.

Hát ennyit szerettem volna barátom cikkéhez hozzáfűzni.

Kardos Péter

MAGÉN ISTVÁN

Olvasonapló Dárkényu

3. (Epilógus a holokauszt-évhez)

A Dárkényu című vallásos cionista lap 1946. évi elárvult példányait lapozgatva, a végesség dialektikája jut eszembe. A Dárkényu mögött, mely az állítmányokat igazítja a szenvedéshez és igéit a jajszavakhoz, ott áll a megvalósult Ország. Hölczler Mose figyelmeztet: „Auschwitz után tagadhatatlanul a fellazulás és a semmivé válás felé haladsz.” Erec Jisraél létrejöttének köszönhető, hogy nem így történt. Úgy tűnik például, hogy mindenekelőtt a fogalmak spirituális rendjébe kellett beavatkozni. Sussmann Simon Pozsonyban, a „Chaszam Szofer” elárvult városában a zsidó nemzedékek szellemi láncolata után kutat. „...mindnyájunk szent Pozsonya a magyarországi vallásos zsidóság számára sohasem volt elhalványuló kódós történelmi emlék” – írja.

Minden hely, ahol zsidók laktak, szent. A magyar falvak és városok is, ahonnan elhurcolták őket. A megmaradtok, a visszatértek sok helyen testvéri közösségekben próbáltak rehabilitálódni. Az ember eszközként használja fel érzeit. Számol az ellenállással, koravénen magyaráz, vagy magába folyt. Verset ír. „A templomi csendben az ima felsír, / Ó mily fájdalmas az első mázskír!” – zokog Blum Magda Mázskír 1946 című versében. A holokausztúlélő zsidó ember sajátos tapasztalatainak feldolgozása közben kétségbeesetten társít. Ez a társítás lehetővé teszi a cselekvőképességet, más tapasztalatok befogadását. Az üldözött megremül a szeretettől, nem tud mit kezdeni vele. De megremül a hiányától is. Különösen az, aki mindig a szeretetre készülődőtt, soha sem a gyűlöltre. Elkeseredik, vergődik, repülni próbál,

sebzett szárnya verdes, mint a gombostűre felszúrt bogár. Túl közel van még a megpróbáltatás. A pillanat igézetében reménykedésképpen a történelem rádióhullámainak éteri hálózatában keres. A hangok, mint egy zenemű akkordjai, lelkiállapotához igazodnak. A meggyőzés retorikája csak nehezen illik bele a bonyolult stratégiákba. A gyógyulás hamarjában valamiféle esszénusi közösségben képzelhető el Sussmann Simon beszámolója szerint, és az események által közvetített kegyelmi pillanatban...

Bonyhádon is szent volt a zsidó utca. Hol van Rabbi Icig Ausch, aki vakon is a Talmud tengerében búvárkodott? És hol vannak az öregek, és hol a fiatalok? És az apró gyermekek, akik apjuk mellett a padokban ültek? Elmentek. Vértanúkká lettek. „A „nér tamid”, az örök mécses vibráló lángjánál látom lebegni halhatatlan lelkeket” – írja Ábrahámsohn Efraim. A Zárda utcában, az Engelmán-ház ablakain a felirat: Zsidó népközösség. Szívós, kitartó munkával mentették meg a bonyhádi zsidóság szétlopkodott értékeit, „...hogy a hullarablók által még meghagyott holmik jogos gazdáikhoz visszakerülhessenek”. 1946 nyarán Bonyhádon Erec Jisraél felé vágyakozó, sóvárgó kulturális élet folyt. Az ózdi, a kunmadarasi, a miskolci atrocitások után még világosabbá vált, hogy a zsidóság jövője csak Erec Jisraél lehet. A Weisz-féle nyomdában a Sabbaton című lap keresztény szedője mérgelődik: „Ki látott még ilyen szniffet, melynek ilyen Hanhalája van. Még mindig nem hozták el a Sabbaton kéziratát. Hogy tudja meg a Kile, mikor van zman?” A bonyhádi Bnot, mely a múltban rendszeresen küldött csomagot a budapes-

ti tudószanatórium betegei részére, 1946 nyarán újból megkezdte áldásos akcióját.

Úgy kell elképzelnünk a rendet, ahogyan azt a cselekvés szabadsága megengedi. És abban a minőségben, és valami sajátos felelősségérzet folytán, mondhatni ütköztesként. Ime, a pontos tórai konfigurációval kimodellezett antiszemitizmus: „És lakott Jichák Gerorban. És vetett Jichák abban az országban, és elérte abban az évben a százsorosát, mert megáldotta őt az Örökkévaló. És a férfi nagy lett és igen nagy lett. És irigykedtek rá a filiszteusok. És mondta Avimelech Jicháknak: Menj el tőlünk, mert sokkal hatalmasabb lettél nálunk. És elment onnan Jichák, és táborozott Geror völgyében, és ott lakott.” (Mózes 1/26.) Az antiszemitizmus ösforrásánál vagyunk. A vad sziklákról lezúduló áradat lassan dagad. „Jöttek a keresztes hadjáratok, a spanyol inkvizíció, a középkori autodafék, a gyalázatos rágalmak, vérvádak...” – írja Korein Dezső. Áldás-e az, ami gyűlöletté válik? Vagy áldással büntet vagy tesz próbára minket az Örökkévaló? Az élet a formák gazdag tárával visszaélve dramatizál. Minél inkább magyarázzuk, saját magyarázatunk annál inkább meglep. A történelmi összefüggés nem közvetít azonoságot.

A Dárkényu című vallásos cionista lap 1946. nyári, nyár végi számaiban lapozgatunk. A lapot a Király utca zsinagógától és imaszobától megszentelt egyik lakásában szerkesztették. Írói, szerkesztői magukra találtak: lelket önteni a szörnyű pusztulást átél, megsebzett megmaradtokba. A betűktől eljutni a szavakig – már elegendő út a kinyilatkozáshoz. A soron következő illúzió egy új fogalom:

„őstű”. „Az írás az Úr alkotása” – írja Dohány József halasi rabbi. A kőtáblák anyaga, melyre a tíz igét írták, szétmállik, porát széthordja a szél. Az ember, aki megismerte, megtanulta, mint a kagyló az igazgyöngyöt, rejti, óvja, érleli tovább. A Tóra évezredek mondatainak szépségét nem rombolhatja le semmi. A héber betűk műalkotások. Dialógusok és referenciák. A Tel-Avivban élő S. R. Hirsch rabbi szerint a legfőbb követelmény, melyet a törvény velünk szemben támaszt, az az, hogy magunk köré gyűjtjük a fiatalokat, és továbbadjuk a Tant. Mert a Tóra nem a múlt, hanem a jövő. Minden küzdelmünk-ből és eredményünk-ből csak ez fog megmaradni. A Tan, melyet magas kerítések között őrzünk, néhány pillanaty csend után mindig diadalmasodik.

A zsidó élni akarás elevenjére tapinthatunk ezekben a folyóirát-példányokban. Önmarcangoló irodalmi szövegek ezek, melyekben hivatkozásokot találunk olyan társításokban, melyek legyőzik a tudatlanságot. Azt tanítják, hogy a Tóra ma már az egész világ kincsestára. Közkincs, mégis hét pecséttel lezárt titok.

A vidéki zsidók mindent elemészto tragédiája azt jelenti, hogy már nem rendelkezünk azzal, amit más még birtokol. A költészethez, a művészethez való visszatérés is revízióra szorult, mert már semmi sem jelöli tehetőségünket. Szünetünk az, ami a korabeli zsidó médiarodalmat önmaga világába zárja. A „Tóra-zsidóság” kicsiny falvakban megbúvó fészkeinek felégetése fájdalmas tragédia, melynek utóhatása messzi túllépi az olvasás alapjelentéseit és az okokat is. Választóvonalat húz a megfelelés és a különbözőzés közé. Maradékalan együttérzést feltételez, összefüggésekre támaszkodik, az irodalmi befogadástörténetek láncolataként feszül a mű és az olvasó között. A paraszti tisztaságú vidéki zsidó nép halálos retorikája olyan dolgokat vet fel, melyeket az agy kitaszít és a képzelet játékvá tesz, csak azért, hogy módosíthassa. Az események befejezettségével szemben a szövegek mindig befejezetlenek. A szövegek által kifejezett

elvárások sorsa az összezavarodás és az elidegenedés. A cádíkok konzervatívizmusa, Isten- és emberszeretete, hagyományörző képessége kapcsolatban áll egy totális, földi viszonylatban sohasem létezett, megálmodott túlvilággal. A magyar vidék csodálatos zsidósága úgy tűnt el néhány hét alatt a magyar föld színéről, hogy az ittmaradtok még a gyomrukban lévő görösösséget sem próbálták kiigazítani.

És nem sikoltott senki. És nem vetette magát a vonatok elé senki.

Mire gondoltak a budapesti zsidók, amikor hajnalonként meghallották a mozdonyok fütttyét? Abban reménykedtek talán, hogy övelük ez nem fordulhat elő, vagy abban, hogy választ kapnak az ősi dilemmáira, mely nélkül még megpróbáltatásaik által sem juthatnak tovább? Felfogták-e mindazt, ami vidéki rokonokkal és testvéreikkel történt? Megértették, de kritikai mozzanat nélkül, saját megszokott gondolkodási modelljük korlátozott látóterében, valóságfogalmuk visszajára fordított eljárásaként. Vagy talán ók is úgy tudták, úgy akarták tudni, mint a keresztény szomszéd, hogy azokat ott benn, a marhavagonokban összezsúfolva, „csak” dolgozni vizsik? Hogy egy kis kirándulás után majd visszahozza őket a szél? Talán, akárcsak a keresztény szomszédnak, fogalmuk sem volt a krematóriumról, mely testvéreik elégett testét a létezés végső kategóriájaként, a valóság tételének legszörnyűbb zugába taszítva, visszaadja a világmindenségnek?

Hol voltak a műveltek, az intelligensek, az okosak, az idegen nyelveken beszélők, az „européerek”? És mit gondoltak a hitközség vezetői a vészterhes időkben? Olyan időkben, melyekről azt írja a Tóra: „De ha életveszély történik, akkor embert emberért adj, szemet szemért, fogat fogért, kezét kezért, lábat lábért.” (Mózes 2. XXI. 23.) Az értelem függőben hagyta a történelmet. Az európai zsidók milliói nem álltak ellent a gonoszoknak. Krisztus tanácsa szerint cselekedtek: „...aki arcul üt téged jobb felől, fordítsd felé a másik orcádat is.” (Máté 5/38.)

(folytatjuk)

APRÓ- HIRDETÉS

VEGYES

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdentel.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhöz megyek. 06-20-551-4580.

Ótthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkeztetést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Tóthné Hívös Katalin fogtechnikai mester. Fogsorok, hidak készítése, javítása soron kívül. Fogszabályozó, fogfehérítő. Fogászati háttér biztosított. Szolid árak. Mozgáskorlátozottakhoz házhöz megyünk. Hétfői ügyelet. 1013 Bp., Krisztina krt. 51. fszt. 1. Déli pályaudvarhoz közel. 06-30-222-3016, 06-1-356-9372.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátnyomatás, könyvnyomatás, névjegykészítés a Mammut I.-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messinger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Víz-, gáz-, fűtőszelvény, lakásfelújítás. Farkas Zsolt, 06-30-381-0672.

Önkéntes munka Izraelben! Gyere velünk, mi megyünk! A következő csoport időpontja: február 22.-március 15. Bővebb információ: Deutsch János, +36-20-233-8454, janos.deutsch76@freemail.hu, vagy személyesen az Izraeli Kulturális Intézetben (VI. ker., Paulay Ede utca 1.) minden kedden, 16-17 óra között.

Izraeli diplománál izomletapadások, fej-, nyak-, hátfájdalmak fizioterápiás kezelése, testmasszázs. Shaul Pál, 06-30-529-1454. Hívásra házhöz megyek!

Parókakészítés Marika néninél. 06-30-381-7796, 06-30-641-8468.

Kozmetika (sajmer sabosz) az V. ker., Szende Pál u. 5.-ben! Fischer Éva, 06-20-912-9218, korán reggel, 17.00 után este, vasárnap egész nap.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829

E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu

Főszerkesztő:

Kardos Péter

Olvasószerkesztő:

Gábor Zsuzsa

Kiadótulajdonos:

Mazsihisz

Előfizetési díjak:

Belföldön: 1 évre 4800 Ft

Külföldre 6800 Ft/év

USA és Izrael: 7500 Ft/év

Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.

OTP bankszámlaszám:

11707024-22118480

OTP SWIFT kód:

(BIC) OTPVHUHB

IBAN:

HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000

Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap

Üzletág, előfizethető a kiadónál.

Postacsekk: 11707024-22118480

Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk

intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes

zöldszámon.

Szedés, tördelés:

WolfPress Nyomdaipari Kft.

Nyomdai munkák:

mondAt Kft., www.mondat.hu

Felelős vezető: Nagy László

ISSN 0133-1353

2014 legsúlyosabb antiszemita incidensei

Az amerikai székhelyű Simon Wiesenthal Központ tavaly ismét közzétette a legsúlyosabb antiszemita incidensek „toplistáját”. A tíz esetből hat Európához köthető. Hazánk is érintett: Belgium, Franciaország, Németország, Svédország és Anglia mellett Magyarország is szerepel a listán.

2014-ben az antiszemita és Izrael-ellenes gyűlölet világszerte példátlan robbanásokban tetőzött. A Simon Wiesenthal Központ összeállítása arról tanúskodik, hogy a fenyegetések és provokációk a második világháború óta minden eddiginél nagyobb méreteket öltöttek.

2014 az Iszlám Állam, a „magányos farkasok” terrorizmusa, a célzott gyilkosságok és erőszakos cselekmények éve volt az európai demokráciákban. A Hamász melletti érzelmek Európa utcáin és az amerikai egyetemeken egyaránt megnyilvánultak.

2014-ben a zsidók elleni gyűlölet még inkább elfogadottá vált a társadalmak politikai szövetében. Az iráni mullah-teokrácia véget nem érő, nukleáris népiattással fenyegető üzenetekkel árasztotta el Izraelt. Európában számos fórumon igyekeztek bűncselekménnyé nyilvánítani az olyan ősi zsidó hagyományokat, mint a kóser vágás és a rituális körülmetélés.

A 2014. év eseményei nyomán az európai zsidóságban felmerült a kérdés: van-e remény a további életre szülőföldjén?

Danny Cohen, a BBC igazgatója sokak érzésének adott hangot: „Eddig még sohasem éreztem magam zsidóként olyan kényelmetlenül az Egyesült Királyságban, mint az elmúlt 12 hónapban. Ez arra késztetett, hogy elgondolkozzam, vajon hosszú távon is itt lesz-e az otthonunk. Mert ezt mindnyájan érezzük. Személy szerint korábban még soha ilyen mélyen nem éreztem ezt.”

A Simon Wiesenthal Központ felszólítja a jóérzésű embereket szerte a világon, hogy 2015-ben álljanak ki, törjék meg az apátiát és a csendet, emeljék fel szavukat a történelem legősibb gyűlölete ellen, bárhol is üti fel a fejét.

Magyarország: Egy polgármester izraelieket akaszt – jelképesen

Orosz Mihály Zoltán, a kelet-magyarországi Érpatak polgármestere jelképesen felakasztotta és közszemlére tette Benjámín Netanjahu izraeli miniszterelnököt és Simon Peresz korábbi elnököt augusztus elején. A sajtónak azt

Érpatak – 2014

mondta, hogy „a zsidó terrorállam a palesztinok kiirtására törekszik”, ő pedig ellenzi, hogy „a szabadkőművesek akarata igazgassa a világot”. Simon Peresz volt elnök „testére” a következő cédlutát tűzték: „I am a war criminal, bastard genocider, that's why I get my rightful punishment, death by hanging! I am going to my master, to Satan, because hellfire awaits me! – Simon Peresz” („Háborús bűnös, népiattó fattyú vagyok, ezért kaptam meg igazságos büntetésemet, a kötélt általi halált! Visszatérek gazdámhoz, a Sátánhoz, mert a pokol tüze vár rám! – Simon Peresz”)

Oroszt az egész ország ismeri, közszereplések alkalmával zsinóros mentét visel, és a hagyományos magyar értékek védelmezőjének tartja magát.

A magyar politikai közélet a szélsőjobb irányába lendült, a második világháború fasiszta korszakának számos képviselőjét rehabilitálták, és hősként ünneplik. Az antiszemita Jobbik párt egyre erősödik és növeli befolyását.

(A Simon Wiesenthal Központ közleményét Bassa László fordította.)

MEGHÍVÓ

A BZSH Újpesti Szeretetotthona és az Újpest–Rákospalota templomkörzet meghív minden kedves érdeklődőt

AZ ERKÖLCS KÖZÉRDEKŰ PROBLÉMÁI

című előadás-sorozatra

Előadók:

dr. Földesi Tamás ny. egy. tanár

valamint

Szerdócz J. Ervin rabbi

Az előadások csütörtökönként, 15 órakor kezdődnek

a földszinti társalgóban.

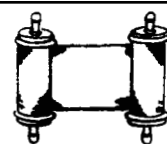
Cím: 1042 Budapest,

Liszt Ferenc u. 7.

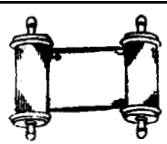
Telefon:

06-30-661-4163

06-1-369-0827

IMÁIDÓK

Templomok	Péntek este Jan. 23.	Szombat reggel Jan. 24.	Péntek este Jan. 30.	Szombat reggel Jan. 31.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.00	10.00	18.00	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	17.30	9.30	17.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (lubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.30	10.00	17.30	10.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuváros u. 4.	16.20	8.00	16.30	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Scheiber S. u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.20	8.00	16.30	8.00
Alma u. 2.	16.30	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai út 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.	18.00	9.00	18.00	9.00
Desseffy u. 23.	16.20	9.00	16.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)	8.45		8.45	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	16.10	8.00	16.20	8.00
Nyiregyháza (Mártírok tere 6.)	16.10	8.00	16.20	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.15	8.00	16.30	8.00
Pécs (Füredi u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	
NAPTÁR				
Január 20. kedd	Tévt 29		Jom Kippur kátán	
Január 21. szerda	Svát 1.		Ujhold	
Január 23. péntek	Svát 3.		Gyertyagyújtás: 4.12	
Január 24. szombat	Svát 4.		Szombat kimenetele: 5.22	
Január 30. péntek	Svát 10.		Gyertyagyújtás: 4.23	
Január 31. szombat	Svát 11.		Szombat kimenetele: 5.31	
			Sábbát Sirá	

Szerencsére Magyarországon nincs antiszemitizmus/rasszizmus

Maga Zoltán hegedűművész
Like · Comment · Share · December 18

Gizella Gyenizse, Ferencné Zsán-Klucsó, Eva Takacs and 45 others like this.

49 shares

Write a comment...

Zoltán Balogh A tűz égessen meg benneteket ingyen élő szarháziak. Zsidó cigány ki az országból!
Like · Reply · 10 · Yesterday at 7:52pm

Horján Imre Mocskos zsidó férgel!
Like · Reply · 9 · Yesterday at 8:30pm · Edited

Tibor Farkas En is Mikola Istvánra tippeltek, a volt egészségügyi miniszterre.
Like · Reply · 6 · December 19 at 8:43pm

4 Replies · 55 minutes ago

Mihály Gurmai Rohadt szarházi zsidó banda.
Like · Reply · 4 · 23 hours ago

Gabor A Gentile Szarturo villa. meg a biboldok!
Like · Reply · 7 · December 19 at 8:15pm

István Dian Dunába velük
Like · Reply · 2 · 23 hours ago

Kocsis István Remélem lesz aki közösség elleni izgatás miatt megteszi a feljelentést ezek ellen a rongy emberek ellen, akik magyarnak vallják magukat, miközben e nemzetet megcsúfoló genetikai hulladékok, akik szíjják a gyűlöletet ember és ember között.
Like · Reply · 1 · 2 hours ago

(Forrás: 444.hu)

Frölich Róbertet megerősítették főrabbi tisztségében

(folytatás az 1. oldalról)

megjelent mai napi cikkre és a Budapesti Zsidó Hitközség honlapján megjelentekre vonatkozóan tájékoztatjuk a közvéleményt, hogy a cikk súlyosan valótlan állításokon alapszik. Visszautasítjuk a főrabbit és a rebbecent alapítóját törvénytelenül elkövetésével vádoló állításokat.

A valótlan állításokat közlő személyekkel szemben megtesszük a szükséges polgári jogi és büntetőjogi lépéseket. Schwesoff Dávidnak, a BZSH ügyvezető igazgatójának mint a Hitközség adminisztrációjáért felelős világi vezetőjének a munkajogi jogviszonyunk megszüntetése körében hozott döntése

álláspontunk szerint koncepciózus és jogellenes volt, ezzel szemben is keresettel fogunk élni az illetékes bíróságon.

A jogviszonyunk megszüntetésének háttérében véleményünk szerint nem áll más, mint az a visszahívási kezdeményezés, melyet a BZSH ügyvezető igazgatójával szemben nyújtottak be a BZSH közgyűlésének küldöttjei, és mely kezdeményezést ívet dr. Frölich Róbert is aláírta.

Tájékoztatjuk a közvéleményt, hogy a Dohány utcai zsinagóga templomjáró közössége a mai napon 64 résztvevő mellett 63 igen szavazattal, 1 tartózkodással dr. Frölich Róbertet megerősítette a Dohány utcai zsinagóga élén.

Humorba, zenébe pácolva

Spánn Gábor és a Sabbathsong közös estje a Spinozában

Kacag a zsidó címmel a zsidó humor gyöngyszemeiből adott izelítőt Spánn Gábor és a Sabbathsong Klezmer Band a Spinoza Színházban, sok viccel és zenei mókával.

Kabaré és klezmer – mi kell még egy szórakoztató estéhez? Na persze nem mindegy, ki a kabaré sztárja, a konferanszié és viccmester. Egy ősz hajú, köpcös kis férfi, aki egyetlen mondatot sem képes úgy kimondani, hogy körülötte ne dőljön mindenki a nevetéstől. Spánn Gábort szereti a színpad. „Drogfüggőként”, „állami díjas (értsd: nyugdíjas) újságróként” és „megélhetési zsidóként” mutatkozik be, aki a Kacag a zsidó című „best of Spánnból”, a tárcáit tartalmazó hangoskönyvből most egy egész zenés estet kanyarított. Segítői a Sabbathsong Klezmer Band: Bódi Mónika hegedűje, Szabó Bálint klarinétja, Csányi Sándor harmonikája, Langer Zoltán nagybőgője, Andrasics Szabolcs dobja, Masa Tamás trombitája, utóbbinak és Masa Anitának az énekével együtt.

Kacag a zsidó. Miért e cím? Hiszen a világ szemében a zsidó afféle fekete kaftános, szomorú arcú figura, aki évezredek bánatát hordozza tekintetében – fejtegeti Spánn Gábor. Holott a zsidóság számtalan humoristát adott az emberiségnek; igaz, a nevetés mélyén mindig ott ül egy kis mélabú, mint Reb Tévje szavaiban, amint mókásan azt kérdezi az Örökkévalótól, a sok megpróbáltatás után nem választana-e magának kivételesen egy másik népet.

A zsidó humor, a zsidó viccek széles e világon híresek. Az egész életet el lehet velük mondani, amit Spánn Gábor meg is tesz. Minden életkorra van poénja: a zsidó viccek örök szereplője, a nem éppen eszéről és jó magaviseletéről híres Móriska számtalan mulatságos sztorija után „nem felhőtlen az élet a felnőttség kezdetén sem”. Spánn

egy anya-gyermek párbeszédet idéz: „Anyu, hadd menjek el ma miniszoknyában.” – „Megmondtam már, hogy nem mehatsz, mert ízléstelen.” – „De anyu, hadd menjek el miniben, hisz rég elmúltam tizenhét.” – „Nem mehatsz, mert már mondtam, ízléstelen, és különben is, hagyd abba a hisztit, Dávid!” Majd Spánn, mint aki észhez tért, szája elé kapja a kezét, és odaszól Masa Tamásnak: „Ne felejtse el figyelmeztetni, hogy legközelebb ezt már Gézával meséljem.”

Sok ilyen kis játék zajlik a színpadon a humorista és a muzsikusok között, akik a műsorba jó adag zenei humort is csempésznek. Van, hogy Spánn egy-egy bementése után játékosan megszólal a dob, vagy amikor a második részben ismét kijön a színpadra, és Masa Tamás arra biztatja, csatlakozzon a közös énekléshez, ő bohókásan dermedt arcot vágva húzódozik. Utána közli, az ő hangjával „magzatot lehet elhajtani.” Így hát ahelyett, hogy dalra fakadna, inkább mesél. Többek között

Királyhegyi Pálról, aki a legenda szerint táviratot adott fel Sztálinnak: „A rendszer nem vált be, stop. Abbahagyni, stop. Aláírás: Királyhegyi”; Molnár Ferencről, aki nagy nőfaló volt, és akiről a Kacag a zsidó hangoskönyv egyik sikamlós tárcája szól; Karinth Frigyesről, aki humorával mindenkin túltett. És mi e nagy neveket hallva szembesülünk vele, valóban milyen sok remek humoristát adott a magyar zsidóság a világnak.

Spánn Gábor is egy közülük. A kabaré legszebb hagyományait eleveníti fel, és a mi fejünkbe közben befészke- li magát a gondolat: nagy kár, hogy a műfaj szinte kiveszett az előadótér- mekből. Pedig így, zenével találva, nem akármilyen kulturális fogások kerülnek a közönség elé. Masa Tamásék héber, jiddis, ladino dalaira önkéntelenül mozdul a láb, összeverőd- nek a tenyerek, a közönség velük együtt éneklő refrént. És azt is tud- ják, mikor kell abbahagyni: a csúcsponton. A legforróbb hangulat kellős közepén, amikor mindenki szívesen kérne egy kis repetát.

Sőt, az ember sajnálja, hogy a kicsiny terembe csak nyolcvan férnek be, holott mindezt a barátoknak, ismerősöknek is látniuk-hallaniuk kell. A pályázaton nyert pénzből csak egyetlen előadás valósulhatott meg, de a szereplők bíznak a folytatásban. Most már mi is velük együtt reméljük, hogy akár itt, a Spinozában, akár a Goldmark Tereben sor kerülhet még néhányra a szórakoztató estéből. Ahogy Spánn Gábor mondaná: ha az Örökkévaló és egy vagy több szponzor megsegít.

Rados Virág

Tájékoztatás szokásainkról és törvényeinkről

A Holokauszt-emlékévké alkalmából a rendszert területén dolgozók a Községi Személyzet- fejlesztési Főigazgatóság által akkreditált, a zsidósággal és a holokauszttal kapcsolatos alapismereteket tanulmányozták. Szeptembertől decem- berig 140 órában az Országos, a Budapesti és a Pest Megyei Rendőr-főkapitányság, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság és a Készenléti Rendőrség hivatásos állományai, valamint az ország négy rendészeti szakközépiskolájának hallgatói – mintegy 1200 fő – számára hangzottak el előadások, melyek meghallgatása a belügyi rendészeti to- vábbképzési rendszerben kreditpontokat jelent.

Az akkreditált tananyag fontosabb részei:

- a zsidóság forrásai,
- a zsidóság szétszórása,
- a zsidóság jelenléte a Kárpát-medencében, – a zsidó hétköznapi és ün- nepek,

– a zsidó holokauszttal kapcsolatos alapvető tájékoztatás.

Az előadásokon választékos, klasszikus módszerekkel folyt az oktatás, mint a prelegetés, a párbeszéd, a bemutatás, a táblázatelemzés, az idézés, a véleményütköztetés, a meggyőzés és a hiteles bizonyítás.

A hallgatóság fejelemzetten, érdeklődve kísérte figyelemmel az előadá- sokat, számos egyetértő hozzászólással és a bemutatott szemléltető anyagok megtekintésével, szakirodalom kérésével, egyéni beszélgetésekkel, megfelelő aktivitással vett részt a „jelenléti” tanításon, melynek folytatása akár a klasz- szikus módszerekkel, akár a projekt részét képező „e-learning” által megold- ható.

A holokauszt 70. emlékévében a hallgatóság érdekes és unikális előadá- sokat kaphatott, mert szokatlan módon tapssal köszönték meg a munkálko- dást.

Köszönet jár a Községi Személyzet-fejlesztési Főigazgatóság, vala- mint az Országos Rendőr-főkapitányság Humán Igazgatási Szolgálat Okta- tás-igazgatási és Kiképzési Főosztálya segítségéért, a képzés tervezésében, szervezésében és végrehajtásában részt vevő vezetőknek, dr. Janza Frigyes ny. rendőr vezérőrnagy, c. egyetemi tanár, oktatási főszemléltetőnek, dr. Dános Valér ny. rendőr vezérőrnagy, főigazgató úrnak, Krauzer Ernő r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, főigazgatóhelyettes, továbbképzési igazgatónak, Kutsera Péter r. alezredes, rendőrségi tanácsosnak, Lippai Zsolt r. alezredes, kiemelt főelőadóknak és munkatársainak.

Sommer László
egyetemi docens, pedagógiai tanácsadó

Magyar zsidó tudósoknak állít emléket egy kiállítás

A magyar tudományos és gazdasági életben komoly sikereket elért zsidó származású tudósoknak, feltalálóknek állít emléket a budapesti Közlekedési Múzeum Sorsok és találmányok című kiállítása.

A tárlat azoknak a feltalálókknak, alkotóknak a tárgyait, kísérleti eszközeit és a hozzájuk kapcsolódó dokumentumokat mutatja be, akik bár sokat tet- tek Magyarország iparáért és tudomá- nyos felemelkedéséért, származásuk miatt munkaszolgálatra kerültek, vagy a gettóban, a Duna partján, eset- leg koncentrációs táborokban haltak meg – tájékoztatta az intézmény az MTI-t.

A kiállításon egyebek mellett az első magyar számológépet, a Richter és a Chinoin gyógyszergyárak termé- keit, a Weiss-gyár egy motorkerékpár- ját, a golyóstollat és sok más olyan tárgyat is megismerhet a közönség, amelynek alkotója hozzájárult Ma- gyarország műszaki kultúrájához. Di- gitálisan olvasható például Kozma László „pepitafedeles füzeté” is, amelyben a mauthauseni és güns- kircheni lágerekben telefonközpont- terveket vázolt fel, hogy szellemi és testi épségét megőrizze.

A kiállítás részletesen bemutatja Arany Dániel matematikus, Aschner Lipót, a Tungsram gyár vezérigazga- tója, Bíró László József, a golyóstoll megalkotója, Bródy Imre, a kripton töltésű izzólámpa feltalálója, Goldberger Leó textilgyáros, Heller László, a Heller-Forgó hűtőtorony társfeltalálója, Hiller József, a magyar alumíniumipar úttörője, Kozma László, az első magyar számítógép megépítője, Richter Gedeon, a Richter gyógyszergyár megalapítója, Selényi Pál kísérleti fizikus, Szily Pál orvos-kutató, Wolf Emil, a Chinoin alapítója és a Weiss család életét.

A tárlat emlékeztetni kívánja a köz- önséget arra is, hogy a kutatások szent- rint az iparban dolgozó 140 000 zsi-

dónak a 95 százaléka kisiparos volt, illetve munkás és tanonc, az ő munká- juk szintén kiemelt jelentőségű volt az ország ipara számára. A bemutatott alkotók életútjáról a jövőben konfe- renciát is rendeznek a Közlekedési Múzeumban, valamint egy tanul- mánykötet is megjelenik, amely a ki- állítás katalógusát is tartalmazza.

A tárlat március 1-jéig látogatható.

Megmondóemberek

Semjén Zsolt úgy véli, Magyarországnak hasonlóan kell cselekednie, mint Izraelnek, meg kell védenie a diaszpóráját bárhol a világon.

MTI

A politika számára a halott zsidó a jó zsidó. Akire lehet emlékezni, aki- nek emlékművet lehet építeni, amit át lehet adni, ahol aztán beszédet le- het mondani.

Toronyi Zsuzsa

A betért zsidók sosem lesznek teljesen zsidók, mert nincsenek törté- nelmi kötődéseik, amelyeken keresztül megérthetnék a zsidóság szenvedé- seit...

Patrick Beaulier: The Times of Israel / Mazsihisz

...és ideje van a nevetésnek

Betegség

– Az ön férjének tfusza van. Az olyan súlyos, hogy abba belehal, vagy behülyül – közli az orvos.

– Istenem, istenem – fakad sírásra az asszony –, valóban csak ez a két lehetőség áll fenn?

– Asszonyom, nekem elhiheti. Én magam is átestem ezen a betegségen.

Vendégpanasz

– Portás! Egész éjszaka egy halott poloskán feküdtem.

– Ne haragudjon, de hogyan za- varhatta magát egy halott poloska?

– Az nem zavart, csak a többi ezer, amelyik a temetésre érkezett.

A szomszéd szélén

Az ír nagypapa háborús élményei- ről mesél az unokájának.

– Körülvett minket az ellenség. Élelmiszer-tartalékaink teljesen ki- merültek. Nem volt mit enniük, és nem volt egyetlen csepp whiskynk sem. Már majdnem szomszédunk.

– Papa, víz nem volt a közelben?

– Az volt, fiacskám, de mosakodni nem értünk rá.

SPÁNN GÁBOR

Rácsok

Éveken át kedves ismerősöm volt egy könyvkiadással foglalkozó zsidó ember, egy kihalófélben lévő állatfaj: egy valódi polihisztor. Kétszemélyes családi vállalkozása abba pusztult bele, hogy botránykrónikák és cele- baberrációk irodalma ellenében Füst Milánt, Szép Ernőt, Tersánszkyt próbált meg kiadni, és ami nagyobb bűn, terjeszteti. Irodája, mely egyben a lakása is volt, egy szelven képében a 7. kerület egyik ócska bérházában, a harmadik emeleti körfolyosó végén működött. Az egyik könyvem is ő adta ki, ezért egy időben sűrűn kellett látogatnom. Már a házba lépéskor egy 60-as évekbeli, olasz neorealista film emléke támadott meg. A kapualjban heverő sok-sok macskaüreg, a kukák mellé dobált szemét elviselhetetlen szaga, valamint az üres tévédobozban ott lakó, szinte lettár- ba vett hajléktalanok látványa megadta az alaphangulatot egy magasröp- tő irodalmi tárgyaláshoz. Feltűnt, hogy azon az emeleten, ahol a könyvki- adó működött, a lépcsőtől a lakásajtóig vezető 3 méternyi folyosót gon- dosan megtervezett és kivitelezett, zárható vasrács választotta el a lépcsőtől. Idős, irodalmi vénájú, holokausztúlélő barátom elmondta, hogy azóta kénytelen ő is ketteccsel csúfítani a folyosót, mióta a ház szinte valamennyi lakásához hasonlóan hozzájuk is betörték, és távollétében fényes nappal vittek el mindent, számítógéptől a vérnyomásmérőig, ami mozdítható volt. Nemegyszer halljuk a tévében tűzoltók panaszát arról, hogy egy-egy lakástűznél munkájukat mennyire nehezíti, hogy a bérházban mindig akad folyosórész, ahová a bezárt rácszat miatt késve vagy egyáltalán nem jutnak be. Ez adott esetben értékek elvészését, sőt emberhalálhoz vezet- het. Az én gyermekkoromban ez még ismeretlen volt, hisz aki olyan lakás- ban lakott, ahová könnyű volt betörni, attól nem volt elvinnivaló, akinek pedig komoly értékei voltak, az olyan helyen lakott, ahová az alvilági kistűlő robotosai nem is merészkedtek. Tudom, manapság betörés beje- lentésekor a helyszínre kimenő nyomozó előre megnyugtatta az állampol- gárt: aludjon nyugodtan, a tettes most sem lesz meg, hacsak meg nem bukik egyéb balhéban. Az egyetlen, amit tehetnek: igyekeznek minél hamarabb megküldeni a nyomozást lezáró határozatot, hogy a lakó megkezdhesse reménytelen harcát a biztosítótval.

Tudom, hogy a ráccsal védekezőknek nem vigasz, de azért elmondom az egyetlen esetet, melyben ismereteim szerint működött az isteni igazságszol- gáltatás, és ami azóta már az interneten is elhíresült. Az egyik lakótelepünkön végigrabolták a lakásokat, visszaélve azzal, hogy a legtöbb ember napközben dolgozik, az otthon található 1-2 beteg gyerek vagy nyugdíjas pedig ma már nem jelent akadályt. A városi legenda szerinti betörő gondosan járt el, a kinézett lakásba felcsöngetett, majd a bejárati ajtón zörgetett, és ha választ kapott, már odébb is állt. Körútja során beko- pogott az egyik lakásba, ahonnan félénk gyerekhang kérdezte, ki az.

– A gázos vagyok, és te ki vagy?

– Én Pirike vagyok, 6 éves, fáj a torkom, azért vagyok itthon a suliból.

– Szüleid is itthon vannak?

– Nem, nincsenek, dolgoznak.

– Akkor egyedül vagy?

– Nem, itt van velem Tomi.

– És Tomi hány éves?

– Két és fél – felelte a kislány.

A betörő már emelte is bakancsos lábát, berúgta az ajtót, ami mögött ott állt csodálkozó szemmel a 6 éves Pirike, és mellette a 2,5 éves, Tomi nevezetű, 4 centis fogú, 60 kilós bullmasztiff, amely már ugrott is a betörő torkának.